

Inhoud september 2020/7

Vooraf

Hans Devroe Een eeuw wetenschap. Synthese en kritiek

Ten geleide
Wat is waarheid?
Teveel werelden waaronder virtuele
Ontbeelding naar leegte
Wetenschap algemeen
Wetenschappen, een indeling
Een eeuw filosofie
Een eeuw godsdienst

Activiteiten UWLM in 2020

Uit de eindwerken (2)

Wel en wee ...

Cursiefjes

Genade De Lille	Ispahaan
Max Lindemann	Politiestad Leuven
Marcel Van Passel	Commentaar
Wieland Wyntin	Heb ik je al verteld over mijn gevaarlijkste webstek?

Het Wereldje (Corona en erna - Chinese AI - Loi Avia - Politiegeweld - Beeldenstorm - G5 - uitgeverij - *Planet of the Humans* - vrt)

UWLM-nieuws

Hans Devroe 'De Getuige' deel 3 en slot

Tips voor publicatie in digiWEL

Themanummers van WEL

W Vooraf

Hans Devroe

Eventjes een bezinning over wat we doen. Al 35 jaar voor WEL en 2 jaar voor *digiWEL* maken we nummers, driemaandelijks. We zijn begonnen 37 jaar geleden, in juni 1983, met een dunnetje van 12 blz.

Waarom dit werk ? Waarom zou je ons lezen ? *Wel/digiWEL* wordt niet gesubsidieerd, is dus een onafhankelijke stem, zeldzaam. We houden anderen op de hoogte en zo onszelf; we doen hen kritisch nadenken en zo onszelf. Al verdienen we er niets aan en kost het veel tijd. We brengen vaak het niet-banale, minder vluchtig en emotioneel dan Facebook, minder gemanipuleerd dan de 'main stream'.

Het is wel nodig voor afwisseling te zorgen. Dit is een zwaar nummer, met belangrijke filosofische en godsdienstige vragen. Dus onze cursiefjesschrijvers zorgen voor een lichtere toon. 'Het wereldje' blijft wel draaien, het zat altijd al vol virussen.

Ons volgend nummer verschijnt in december. Deadline voor inzendingen (lees eerst de "Tips"!) 15 november.

W Een eeuw wetenschappen. Synthese en kritiek (1)

Hans Devroe

Ten geleide

Om de overzichten duidelijker en tegelijk korter te maken heb ik me laten leiden door vragen als: Wat is op dit gebied interessant? Eventueel nuttig? Zelfs gevaarlijk? Kritische notities die vaak ontbreken in handboeken. Behalve historische overzichten zijn er ook 'dwarsdoorsneden' opgenomen over belangrijke trefwoorden. En eigen toevoeging (telkens aangeduid), anders wordt zulke status quaestionis overbodig.

Omwille van de verstaanbaarheid enkel de grote lijnen. Jargon is vermeden, of uitgelegd. De bibliografie vermeldt alleen lexica en historische overzichten, geen losse studies (al zijn er vele gebruikt). Een catalogus van eigen boekenbezit was niet de bedoeling.

Wetenschappen vormen netwerken die soms tot een coherente synthese leiden, doch in de praktijk hinderen specialismen een globale visie, beperken zich tot tunnelvisie.

Een kernwoord als vanitas leidt ons. De tijd moge ongenadig toeslaan. Veel blijkt déjà vu, déjà lu, déjà foutu. Soms oude 'wijn' in 'nieuwe' zakken, cliché's. Je komt op de duur in de verleiding vele woorden tussen ' ' te plaatsen, vele zinnen tussen (). Een gevorderde leeftijd heeft het voordeel niet meer overstag te gaan bij elke 'nieuwe' rage, iedere avant-garde. Veel lijkt alleen maar overschat, vermoeiende drukte. Moge de "dolk des onderscheids" het een en ander wegsnijden.

Wat is waarheid ?

vroeg Pilatus aan Jezus (Joh. 19:38). Niet zozeer een directe als wel een retorische vraag van relativering. Waarop Jezus zou geantwoord hebben (maar niet deed): "Ik". Hoewel hij meer dan eens besloot dat hij geen schuld vond in Jezus, liet Pilatus hem toch geselen en kruisigen. Omdat hij oproer vreesde van de joden. Dat was niet volgens de waarheid, maar politiek.

Wat is waarheid?

Kan men geloven in de waarachtigheid van het eigen bestaan? Een fundamenteel probleem, want onbewijsbaar. Indien Descartes' "Cogito ergo sum" geldt, dan ook "Dubito (ik twijfel) ergo sum"-en wat dan? Zowel dit denken als de twijfel als 'bewijzen' zoals "Ik zie het toch", "ik voel me toch" voeren naar een verschuiving van de bewijslast. Geen bestaan kan ik bewijzen. En geen gezagsargument (of bibliografische verwijzing) helpt hier, je moet het zelf uitzoeken.

Indien je een en ander wil grondvesten kan je best, zoals wiskunde en logica, een beroep doen op voorlopig onbewijsbare **axiomata** (postulaten) -aldoor bevestigend dat dit slechts te betwisten aannamen (hypothesen) zijn, bijvoorbeeld

- 1 ik ben
- 2 de wereld is
- 3 de kosmos is
- 4 God is (voor velen facultatief)

Niet toevallig uit te beelden middels een uitdeinende spiraal, of schelp. Deze e-volutie (tegelijk in-volutie) mogelijk, doch niet noodzakelijk een beeld van de (geestes) ontwikkeling van het kind. Zie op blz. 10.

De basisgegevens kunnen afgeleid uit of leiden tot een lijstje van overeenkomstige denkwijzen:

- 1 intuïtie
- 2 zintuiglijke waarneming
- 3 denken
- 4 contemplatie (eveneens facultatief).

Het Geheel is het Virtuele Universum (zie elders). De gegevens, gemakshalve genummerd, wijzen niet op een chronologische of logische ordening die zou gelden voor elkeen. Ze blijven gans het leven door verbonden en worden aanvaard als evidenties. Zowel objectief, als subjectief. De term 'subjectieve evidentie' wijst op een soort gevoel.

Wat is waarheid? Een greep uit de mogelijkheden:

- In een Openbaring kan een godheid of profeet verkondigen: "Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven" (*Nieuw Testament*)
- Absoluut, een Platonisch idee, op zichzelf bestaand.
- In de middeleeuwen werd een onderscheid gemaakt tussen een sacrale Waarheid (onderwerp van theologie) en een profane (bestudeerd in filosofie).
- Essentieel in de profane versie is de verwijzing, de overeenkomst. 'Waar' is wat beantwoordt aan een concrete, zintuiglijk waarneembare werkelijkheid. Soms in het verleden (historisch) bijv. een persoonlijke herinnering. Nog in de middeleeuwen kon de ontologische waarheid (Gr. Oon, zijnde) drie gezichten vertonen: waar an-sich (volgens Kant later: onkenbaar), ten tweede 'geopenbaard waar' en ten derde als ervaringsgegeven. In dit verband de uitspraak uit de scholastiek: "Adequatio mentis et rei", "Overeenkomst tussen het ding en de gedachte erover". Met de klemtoon op de gedachte (in het idealisme) of het ding (empirische kennis).

- In de klassieke logica golden voor een redenering slechts twee waarde-oordelen: 'waar' of 'vals'. Later werd een derde mogelijkheid geopperd ('misschien'), bij Reichenbach liet de notie 'waarschijnlijkheid' een ruimer gamma toe, tussen 0 en 1. Een andere denkrichting nuanceerde voorts 'waar in de werkelijke wereld' resp. 'waar in de mogelijke wereld' (Kripke). Waarheidstafels boden een saaie, stringente berekening. Nog in de logica, moderne uitlopers als symbolische logica en logistiek, duikt een formeel waarheidsbegrip op. Deze 'logische' of 'semantische' waarheid gaat na in hoeverre er correct is afgeleid, verbonden etc. Reeds Aristoteles somde de mogelijke foutieve redeneringen op. Dit is eigenlijk een tweede type overeenkomst, de formele.
- Men kan ook de 'existentiële waarheid' vooropstellen, de persoonlijke overtuiging (Heidegger), vol kracht –of geacteerd. In politiek is deze overtuiging (al dan niet waar) soms heel effectvol. Naargelang de context (bijv. godsdienst, kunst) verandert de betekenis.

Wat is dan écht waar? Wat een gewijde Schrift beweert? Ooggetuigen verklaren, Een woordengeweldenaar brult? Wat logisch klinkt? Zijn er nog criteria? De manier van zeggen, bijv. eenvoudig, zonder omhaal, duidelijk... lijkt positief. Maar een retor kan deze **stijl** (aan)leren, zoals elke bedreven advocaat weet. 'Wetenschappelijker' lijkt **verificatie**, in de eerste plaats zintuiglijk. En door getuigen. Of bewijsplaatsen. Wat dan met metafysica? Is 'God' waar? Er zijn niet enkel zintuiglijke 'bewijzen'. In dit verband, en niet alleen hier, blijft het belangrijk de term en die men gebruikt te definiëren, eventueel mét etymologie. In sommige wetenschappen geldt falsificatie (Hempel, Popper), een tegenvoorbeeld, uitzondering op de regel. De zwarte zwaan (die trouwens bestaat). Er zijn er evenwel die bij alles uitzonderingen zoeken, 'absolute waarheid' steeds willen relativeren. "Binnen die cultuur", "In die periode", "Binnen dat referentiekader" etc. Deze weg schijnt slim maar is glad, want ook **relativisme** kan gerelativeerd. In filosofie doken regelmatig scholen op die twijfel zaaiden, het hogere of moreel goede ontkenen (pyrronisme, cynici, sceptici). Voor de gemeenschap op de duur een gevaar. Zodra 'waarheid' afhankelijk wordt van een bepaald aspect (bijv. tijdsgewricht, cultuur) gaat het algemeen karakter verloren. Anderzijds blijft het waar dat je niet met alle gezichtspunten evenzeer rekening kan houden. Zijn we weer in zo'n sceptische periode? Of zullen we het nog eens 'postmodern' noemen? Een vorm van relativisme heet perspectivisch ("Het huis van God heeft vele kamers") of convergerend (verscheidene benaderingen van, N. Hartmann). Uit de massamedia kan men leren hoe partijdig, hoe bekrompen de meerderheid is? Zij kan slechts tot 1 tellen, zichzelf, de eigen beroepsgroep, de eigen partij. Als rekenkunde de norm is dan lijkt het resultaat bedroevend. Tunnelvisie is dé visie. In de correspondentietheorie (zie hoger) blijft negatie een probleem. Waarmee komt "Vader is niet hier" overeen? Voorts ook wazig het beschouwen van de 'werkelijkheid' als schijnbeelden, virtueel'. Steeds meer komt tussen ' ' ,d.i. niet een citaat maar een aanduiding dat men afstand neemt, een afgeleide niet-directe betekenis. Interessant linguïstisch en filosofisch verschijnsel dit inbouwen van 'virtualiteit'. Een soort fuzzy logic? Dan is de pragmatische waarheid duidelijker. Waar is wat van pas komt (W. James, typisch Amerikaans). Zeer frequent in de zakenwereld en politiek. In de semantische optiek tenslotte (Tarski, Carnap) beschouwt de spreker zijn uitspraak als 'waar in mijn taalgebruik'. Dit is een uitspraak in metataal over taal. Zie o.m. dit soort taalfilosofie bij Wittgenstein.

Wat is waarheid?

Uit wat voorafgaat blijkt hoe **complex** Pilatus' vraag is. En hoeveel mogelijkheden er bestaan (effectief benut) om de waarheid ietwat te verdraaien, te ontwijken of de nek om te wringen. Politiek en rechtspraak doen dit voltijds. Uiteindelijk komt het aan op de integriteit van de spreker én de luisteraar. Is hij oprecht of in de eerste plaats handig, ja een sofist en bedrieger. Dat geldt niet minder voor wetenschappers.

Teveel werelden w.o. virtuele

We leven in vier werelden en dat is teveel.

Er is vooreerst 'onze wereld', deze van ons huis, ons stukje natuur, ons gezin, ons werk, onze gemeente. Dat wat we inderdaad het onze kunnen noemen: we kennen het, begrijpen het (min of meer), gebruiken het.

Sommigen vinden dat te eigen, willen het vervreemden: met vreemde mensen ('diversiteit'), buitenlandse politiek en handel ('globalisering'), 'Europa' (een kleine club kapitalisten). Die tweede wereld wordt ons opgedrongen door mediagroepen en andere lobbies. Over de nodige kennis inzake media, de kritiek daarop, zie →Communicatiewetenschappen. Als gevolg voelen we ons ontredder, ontworteld, vreemdelingen in eigen land.

Door het Internet is onze wereld heel erg uitgebreid. Vergeten we de oorsprong niet, een Amerikaanse militaire poging computers te verbinden (1969-1982), later universiteiten, nog later de rest. In twee richtingen: zonder twijfel enorm veel "informatie" binnen handbereik, vaak praktisch soms overbodig. Naïevelingen die juichen bij ieder nieuwtje zagen de gevaren niet, of wilden ze niet zien. Het Net werd een regeringsinstrument om alle privacy uit te schakelen. De Amerikaanse CIA en vooral NSA leest (en registreert aan de hand van namen en trefwoorden) elke mail, luistert elk telefoongesprek af, controleert iedere banktransactie, bespioneert alle bedrijven... Computermisdaad werd wereldwijd en grondig. Bovendien een bron van bewuste misleiding, vervorming, bedrog als nooit.

We hebben daar tijdig tegen geprotesteerd met de Gouden Lampje-**mediaprijzen** die jaarlijks bijdragen op radio en tv en in de geschreven pers bekroonden die privacy en verantwoorde mediakritiek verdedigden. Hebben ze de privacy gered? Nee, er spelen grotere, politieke belangen, manipulatie door de machthebbers. En die beschikken over miljarden. Hebben we de publieke opinie gewaarschuwd? Zeker, en nog. Intussen worden de media stelselmatig gewantrouwd en zijn de 'sociale media' kritischer.

Een en ander heeft mede (zie ook →Wetenschappen algemeen) blootgelegd de gevaren (naast mogelijkheden) van de derde, **virtuele wereld** –zeker niet beperkt tot maar deels een gevolg van het meest omvattende medium, het Net.

Virtualiteit

De termen 'virtueel' en 'virtualiteit' hebben we ten gronde onderzocht in het novembernummer 1997 van WEL (blz. 20-23). * Ik citeer:

“**Virtus**”: Dit Latijnse woord heeft verscheidene betekenissen w.o. in het klassieke Latijn

- 1 'mannelijke' eigenschappen als: degelijkheid, moed, voortreffelijkheid, deugd, talenten. Sedert de opmars van het feminisme verzwakt.
- 2 voor dieren: waarde, goedheid, kracht; voor planten, bodem, schepen, redevoeringen... voortreffelijke eigenschappen. In het bijzonder worden aangeduid: morele volkomenheid, deugdzaam gedrag. Ook: weldaad, werkzaamheid. Voorts: militaire degelijkheid, kracht en moed. Tot slot :een wonderwerk, uitstekend werk.

In het Middellatijn, geneeskunde en magie vaak gebezigd i.v.m. krachtige bestanddelen, inherente werking, essentie van de dieren (virtus animalium), planten (v. herbarum), mineralen (v. rerum metallicarum). Zelf is virtus afgeleid van het Latijnse vir 'man', met adj. virilis.

In deze context kan virtus velerlei betekenissen hebben, maar hoofdzakelijk: kracht, essentie, werkzaamheid, waarde, deugd en wonderwerk.

Virtueel (virtualiteit-en): In algemene zin 'om praktische redenen zo, hoewel niet met name of strikt juist' (b.v. virtueel hoofd van een bedrijf, virtuele toezegging). Of: 'voorwaardelijk aanwezig, in werkelijkheid of werkzaamheid kunnende treden'. Met een tiental connotaties naargelang de wetenschap. In geen geval beperkt tot actuele computerterminologie (virtual reality), m.i. te beperkt voor filosofie.

- 1 **(Filosofie)**: impliciet, met mogelijkheden tot realisatie (b.v. het gevolg is virtueel aanwezig in de oorzaak). Wat 'in potentie' is (Aristoteles, thomisme). Het tegenovergestelde heet 'actueel', 'formeel'. Bij redevoeringen min of meer synoniem met 'materieel waar' t.o.v. 'formeel' (en geheel) waar.
- 2 **(Daoïsme)**: Het Chinese begrip Te suggereert een soort deugdzaamheid, werkzaamheid die niet geforceerd is of opgelegd, maar natuurlijk zoals Dao zelf. Van belang hierbij zijn intuïtie en spontaneïteit, eerder dan rationaliteit en complexiteit (Lao Tse/nieuwe spelling Laozi, Tschoeang Tse/Zhuangzi).
- 3 **(Rechtstaal)**: substantieel (t.o.v. 'formeel'), uit de aard der zaak.
- 4 **Virtueel beeld (Fysica: optica)**: is in een spiegel of lens wel zichtbaar, maar kan niet opgevangen worden op een scherm. De lichtstralen lijken te divergeren.
- 5 **Virtueel brandpunt, focus (Optica)**: denkbeeldig punt waarin de lijnen van een potlood of dergelijke (zie perspectief) of stralen zouden samenkomen (convergeren) indien doorgetrokken/achterwaarts verlengd.
- 6 **Virtuele kracht (Fysica)**: verricht indien een lichaam of systeem onderworpen aan een verzameling krachten een infinitesimale verplaatsing krijgt. Bij virtuele arbeid nul is het lichaam of systeem in evenwicht.
- 7 **In dezelfde context 'Virtuele verplaatsing, snelheid'**: gemeten op het punt waar de kracht wordt uitgeoefend.
- 8 **Virtueel deeltje (Deeltjesfysica)**: gedacht als zeer kortstondig bestaand in een interactie tussen twee andere deeltjes. Zo kan een elektromagnetische interactie tussen twee geladen deeltjes beschreven worden door emissie of absorptie van virtuele fotonen. De sterke interactie tussen nucleonen in de kern wordt uitgedrukt in termen van de uitwisseling van virtuele pionen. Het W-deeltje of intermediaire vector boson werd gepostuleerd als virtueel deeltje verantwoordelijk voor de zwakke interactie tussen deeltjes.
Het fysiek 'bewijs' van dergelijk fenomeen (en gelijkaardige in kosmologie) 'bestaat' vaak uit fotografische platen of zelfs nog maar numerieke (digitale) 'sporen' waarvan de virtualiteit mede wordt bepaald door wishful thinking, mediazucht en budgetten. Bewijsvoering in theoretische fysica werd meer en meer een virtualiteit, zie het Higgs-boson (CERN, oktober 2013) en de zwaartekrachtgolf (LIGO, september 2015).
- 9 **Virtueel getal** (Wiskunde: H. Devroe)
 - a- Verzamelterm voor getallen die (nog) niet nader bepaald zijn: algebraïsche schrijfwijze zoals a, x ; nul en oneindig in bewerkingen en limietwaarden; uitdrukkingen met onzeker (?) of dual of wisselend teken +/-; de faculteit van $-x!$: bewerkingen met complexe $a + i$ en hypercomplexe getallen (quaternionen).
 - b- Stricto sensu een domein of virtualiteit omschreven door reële en imaginaire eenheden en nul:

$$\begin{pmatrix} i \\ -1 & 0 & 1 \\ -i \end{pmatrix} \text{ als } v_1$$

2 is dan $2i$

$$\begin{pmatrix} -2 & 0 & 2 \\ -2i \end{pmatrix}$$

Virtueel getal één, twee... met de bewerkingen vandien, w.o. breuken. Men moet wel uitkijken bij bijv. vermenigvuldigingen wanneer $v-1 = i$ 1 kan worden. $\forall \in \mathbb{V}$ is een virtuele transformatie van ieder getal in ieder ander.

Evenzo kan men gewagen van virtualiteit in figuren (b.v. projectie, nulpunt, punt in het oneindige, grafische voorstelling van complexe en hypercomplexe getallen. strange attractors e.a. “chaos”).

- 10 **Virtueel geheugen (computerkunde):** ‘virtueel onbeperkt geheugen’ als externe aanvulling van het reëel geheugen, trager doch met grotere capaciteit.
- 11 **Virtueel werkgeheugen (id.):** magneettrommelgeheugen dat bij time sharing vooreerst het werkprogramma opneemt, dat dan bladzijdegewijs in het reële werkgeheugen wordt ondergebracht.
- 12 **Virtueel adres (id.):** relatief adres (d.i. meestal van een bevel) binnen het ganse in bladzijden verdeelde programma. Het reële adres is het werkelijke adres na overdracht (d.m.v. een tabel) van de betreffende bladzijde in het reële geheugen.
- 13 **Virtuele machine (id.):** computer die werkt met virtuele geheugens, om het gebruik van eigen programma’s mogelijk te maken bij begrensde capaciteit van het werkgeheugen.
- 14 **Virtuele leiding (id.):** duidt de leiding aan beschikbaar voor de overdracht van gegevens, doch de concrete sturing is de gebruiker nog niet bekend.
- 15 **Virtuele realiteit (id.):** grafische simulatie via de computer, in kleur en 3D, met geluid en animatie. De simulatie kan realistisch aandoen of een nieuwe, fantastische werkelijkheid suggereren. Eventueel medegestuurd door lichaamspositie – en bewegingen met behulp van sensoren.
- 16 **Virtueel circuit (Telecommunicatie):** punt-naar-punt-verbinding tussen twee terminals in een netwerk met packet switching. Naast dit ‘permanent’ v.c. bestaat de mogelijkheid dat de verbinding tussen beide terminals nog wordt gebruikt door andere terminals en packets, via time division multiplexing (TDM).

Uit deze definities kunnen we niet alleen onthouden dat de term ‘virtueel’ steeds meer wordt gebruikt in een technische context (vaak digitaal) maar ook geplaatst tegenover ‘reëel’, niet zozeer als negatie maar eerder complementair (b.v. als ‘nog niet reëel’). In onze definitie mogelijk uitgebreid met modi: naast de reële en potentiële verder de imaginaire, paradoxale en virtueel-universele. Zie mijn *Het virtuele universum* hfdst.9 .

Is de verbeelding werkelijkheid geworden, de werkelijkheid verbeelding? Op deze eigenste plaats in deze eigenste seconde word ik bestookt (zelfs dwarsdoor mijn lichaam) door talloze stralingen (kosmische, elektromagnetische en onbekende) en energieën. Slechts een fractie daarvan –vermoed ik- correspondeert met dit stuk natuur en stad. Het merendeel zijn temperaturen, energieniveaus, configuraties (pixels en magnetische variaties in apparaten) slechts via dragers eventjes ‘virtueel werkelijk’, een ‘wereld’ uit schijnvertoningen van en voor schimmen. Een groot deel van onze “werkelijkheid” is slechts simulatie: een technische audio-visuele nabootsing -altijd vervormd- via foto, film, video, etc.

Tot slot nog twee vaststellingen. Er is het gevoel van de waarnemer bij tv, internet en elke elektronische transmissie (ja, ook telefoon) maar ook fotografie en film dat het teveel is, te vlug gaat, niet helemaal echt is, maar ‘doublé’. In een recent panel op de Franse tv toonde men een vraaggesprek met de Franse socioloog Edgar Morin (5 juni 1981). Toen al –voor het Net- kloeg hij over “surinformation”. Allerlei weetjes, te snel en zonder duidelijk verband gebracht. Dat leidt tot verblinding (zei hij), een nieuwsoortig “ignorance”, vaag. (cfr. ‘fuzzy’-term toen nog niet gangbaar).

Niet ongelijk de zeer oude (in het hindoeïsme, soefimystiek) metafoer van de wereld (maya) als sluier, niet echt, waan die de echte Werkelijkheid doet vervagen en in vraag stelt. Of de verblinding van de wereld als te grote veelheid, chaos in plaats van theofanie.

‘Virtueel’ is een tussenconcept. Laat mij het afgrenzen met enkele andere termen. Het is niet **patent** (L. patere, openliggen) of **manifest** (L. manus, hand en festus, geslagen) m.a.w. klaar, evident, duidelijk, onmiskenbaar voor waarneming en geest. Eerder **potentieel** (L. posse, kunnen –adj. potens, subst. potentia)

of **latent** (L.later, verborgen zijn), wat verborgen is, maar werkelijk of werkzaam kan worden, mogelijk (b.v. potentiële energie). Zie ook de Latijnse werkwoordelijke modus potentialis, t.o.v. de irrealis die een onwerkelijkheid beklemtoont. Potentialiseren betekent 'mogelijk, potentieel maken'; potentialiteit het potentieel vermogen, in een substantie aanwezige tendentie die zich onder gunstige voorwaarden kan verwerkelijken of inwerken op iets anders. De potentie is een verborgen kracht, mogelijkheid tot verwezenlijking, een eigenschap in aanleg. En staat tegenover actueel, effectief.

Latent en **latentie** benadrukken het verborgen, onzichtbaar zijn (b.v.latent beeld, latente warmte). In farmacologie, psychologie en psychiatrie wordt latentie in verband gebracht met activatie resp.reactietijd (tussen het toedienen van een geneesmiddel en de werking ervan), voorts leeftijd en het zich nog niet veruiterlijken van een stoornis (neurose).

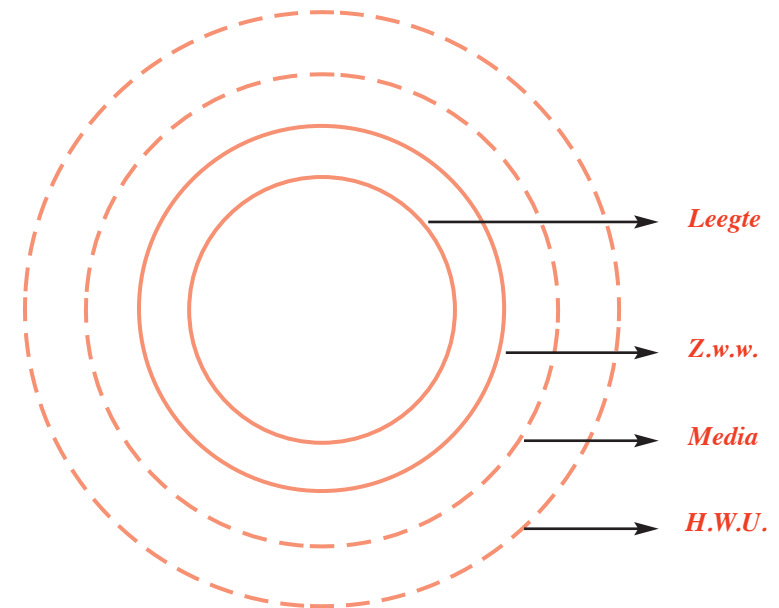
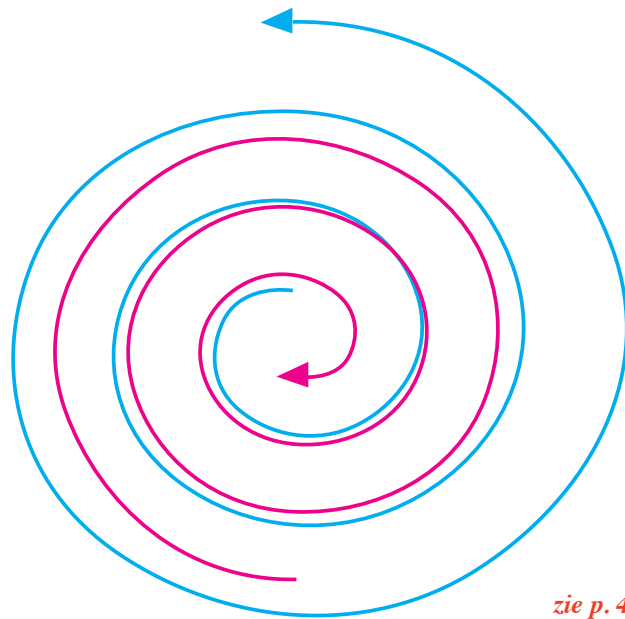
De vierde wereld is deze waarin men zich terugtrekt tegen of uit, in elk geval buiten de "werkelijkheid", de media en het nog meer virtuele 'simulacrum' (J. Baudrillard) van het Net.

De Leegte, of toch meditatie op weg naar.

(* Buiten de in de bibliografie vermelde lexica is hiervoor nog gebruik gemaakt van A.Lalande's *Vocabulaire technique et critique de la philosophie* (Presses Universitaires de France, Paris, 2010) en *Encyclopaedia Universalis*, Parijs, sedert 1995 numérique.

Ontbeelding tot leegte

Ook de 'academische' filosofie, per definitie meer abstract en minder persoonlijk, ondergaat de invloed van de tijdsomstandigheden. Die waren in de twintigste eeuw zorgwekkend. Twee wereldoorlogen met tientallen miljoenen slachtoffers, verdrukking in vele landen, een drietal wereldwijde financiële crisissen, pandemies zoals de Spaanse griep, polio, aids... men zou door minder in een depressie raken, verlangen naar vergetelheid.

Laten we eerst enkele gradaties van het **minimum** nagaan Veelzijdig zoals ik gewoon ben. Het is onontbeerlijk de achtergronden te kennen:

- 1 In uitdrukkingen als "Ik bezit niets meer!", "Niets klopt!", "Ik snap er niks van" gaat het om een door context of situatie beperkte draagwijdte (financieel, een verslag, probleem).
- 2 Ruimer is een algemeen gevoel van malaise, zinloosheid. "Niets heeft nog zin..." Er is meer positief ook de persoonlijke onthechting, zelfvergetelheid, bescheidenheid, zich als "niets" beschouwen.
- 3 In fysica begrippen als 'vacuüm' (luchtledige ruimte, ruimte met sterke onderdruk), 'absolute nulpunt' (nog onbereikbaar, de laagste temperatuur ligt bij $-273,15^{\circ}\text{C}$).

- 4 Fysische “leegte” (E. Void) waarin materie/energie ontbreekt. Een hypothese. Bij benadering vergeleken met het fysisch heelal waarin ruim 80 % van de materie vooralsnog “donker” (niet waarneembaar) heet, er globaal een lage temperatuur heerst.
- 5 In getallenleer het getal ‘nul’, ‘zero’. Dit getal kan wel degelijk een functie hebben: voorkomen in een verzameling $\{0\}$? Als een van beide binaire getallen $(0,1)$, met positiewaarde (in 1302 vertegenwoordigt 0 de positie tental). ‘Nul’ beïnvloedt bewerkingen soms niet ($6 + 0 = 6 = 6-0$) en heet dan “neutraal”, soms wel ($0 : 4 = 0 = 4 \times 0$) als “opslorper”, of in machtsverheffing ($7^0 = 1$) resp. worteltrekking ($0 \sqrt{7} = 1$?). In infinitesimaalanalyse gaat het om een oneindig kleine hoeveelheid, een “infinitesimaal”. Wellicht kan men ook gewagen van -0 (zie virtuele getallen in vorig hoofdstuk.) Omwille van de symmetrie binnen en buiten de getallen, delingen als $1 / -\infty$ of $-1 / \infty$ benadert de uitkomst $\rightarrow -0$. Dit is nog niet aanvaard maar ook bijv. het algemeen aanvaarden van de noties ‘imaginair’ en ‘complex getal’ heeft ruim drie eeuwen geduurd. Zie *Mijn zoektochten* (WEL, 2017, blz. 56).
In meetkunde duidt het symbool 0 op de oorsprong van een vector/rechte, of het middelpunt. Het punt heeft nul dimensies.
- 6 Logica gebruikt ‘nul’ voor de onwaarheid van een redenering. En hanteert eveneens “element van de nulgroep”. Anderzijds vormt de ‘nulhypothese’ een toets voor empirisch onderzoek.
- 7 De verzameltheoretische term ‘lege verzameling’ $\{ \}$ heeft geen enkel element. De nulrelatie omschrijft “er is geen relatie”.
- 8 Het Niets (in filosofische teksten) zou kunnen betekenen “niets bestaat, noch fysisch noch mentaal, ooit”. In dit verband heeft de Griek Parmenides willen bewijzen dat “niet-zijn” een contradictio in terminis is. De benaming reeds duidt op een “bestaan”. Anderzijds kon de sofist Gorgias “bewijzen” dat zijn toehoorders niet bestonden. De bewering “Niet-zijn *is* niet-zijn, dus bestaat” slechts een sofisme, tautologisch.
De terminologie is ook opgedoken in andere filosofische denkkaders.
Het *niet(s)* heeft vele wiskundigen en filosofen parten gespeeld, lijkt een taboe begrip. Behoort het tot de ontologie, tot het denken? Niet volgens N. Hartmann, L. Brunschvicg, H. Bergson (“een pseudo-idee”) en eerder al de thomisten (“irrationeel”). Angst voor...?
Voor Hegel is de relatie tussen zijn en niet-zijn (d.i. een andere vorm van zijn) een “worden” d.w.z. in zijn dialectiek de opheffing van de tegenstelling.
Fr. Nietzsche’s ‘nihilisme’ toonde twee gezichten. Een verzwakking van de vitaliteit zou het gevolg (kunnen) zijn van christelijke deugden: aldus is men niet in staat echte hoge waarden (Lebensbejahung, der Wille zur Macht) na te streven. Een sterke “Entwertung aller Werte” anderzijds zou een nieuwe maatschappij moeten voorbereiden. Dit was ook –in een meer sociale context- de bedoeling van M. Bakoenins ‘nihilisme’. Nietzsche beschouwde ‘waarden’ als slechts menselijke constructies, ze bestaan niet objectief in deze wereld noch erbuiten.
Door de existentiële filosofen is “het niet (en)” vaak gebruikt. Minder abstract. Binnen diens notie van ‘Geworfenheit’ (Heidegger) is “het niet” fundamenteel (let op de dubbelzinnigheid!). In de context van het “schuldig zijn” betekent het dat de mens zich laat vervallen tot een “men”, zich niet concentreert op de Zijnsgrond. Zo wordt zijn “Dasein” niet-ig, zinloos. Het Dasein heeft zelf geen grond, komt uit het niet. Bovendien dreigt een andere afgrond, de dood. Deze dubbele “nietigheid” wordt slechts opgelost door transcendentie. Gelijkaardige inzichten lezen we bij Karlfried Graf von Dürckheim: de bewust levende mens heeft in zich een “Meister” die hem op deze verantwoordelijkheid wijst.
Heidegger wilde via het ‘Nichts’ (in het licht of duister van de dood) komen tot Zijnsbeleving: “das Nichts selbst nichtet”. En noemde dit onderzoek “Fundamentalontologie”. Men heeft hem omwille van zulke terminologie duisterheid verweten, maar er blijkt een grote consequentie uit –voor wie de inspanning doet deze te willen begrijpen.
In de fenomenologie van J.-P. Sartre betekent “le néant” o.m. het “pour soi” in tegenstelling tot het zichzelf zijn (“en soi”) van de dingen. Het bewustzijn is “niet een ding”, maar een activiteit. Het “en soi” van de dingen is onbepaald, compact, soms afstotelijk (lees *La nausée*). Met “pour soi” wordt het vrije bewustzijn bedoeld dat leegte brengt (“néantisation”) in de dingen, hen ver-niet-igt. En ook de vrijheid van anderen.

9 Het metafysisch begrip “Leegte” en het bewustzijn daarvan. Het “Geheel”, het “Niets” en dergelijke begrippen doorboren de rationaliteit, kunnen slechts in een ruimere (metafysische) verbeelding gevat.

Tot zover een tour d’horizon van emotionele, fysische, wiskundige, logische en filosofische “leegte(n)”.

Wat vooral de meesten bezighoudt ... **Is er een oplossing?** Een oplossing voor ziekte, geldzorgen, vernedering en bedrog door anderen, onvrede met politiek en “de wereld”?

Ik zie er drie. Met dit voorbehoud: elk is onderhevig aan onrust, twijfels, soms wanhoop.

1

Je kan **geloven**. Geloven dat er onder vele namen een ultieme macht bestaat die het goed meent met jou, vaak afwezig lijkt, dikwijls doof voor je klachten, te verheven ...maar in extreme nood jou troost, kalmeert en helpt.

Velen zijn dit geloof – waarvoor een kinderlijk vertrouwen nodig blijft- kwijtgeraakt. Door teveel zorgen, te vaak geen antwoord, een onwaardige kerk, teveel spot vanwege anderen, vragen van jezelf, talloze dwaallichten. Bepaalde teksten kunnen je herinneren aan dit Mysterie, sommige toonbeelden ook (profeten, heiligen, voorbeelden van deugden). Echt geloof (in tegenstelling tot de weetjes over godsdiensten en hun geschiedenis) kan je niet leren, tenzij door de bot-singen, doch ook troost in eenzame nachten van dit leven.

2

Een tweede weg is deze van de filosofen **Aristoteles, de Stoa en het gezond verstand**. De juiste maat. Er is niet enkel kommer en kwel, er zijn ook de kleine vreugden: de schoonheid en rust van de natuur, de nabijheid van kinderen (als ze klein zijn, groter blijken ze vaak ondankbare egoïsten) en enkele vrienden, wijsheid en ontspanning in veel boeken, muziek en kunst. Herinneringen en dromen. De vlucht van de verbeelding. Een grote studie.

Dit alles gevrijwaard door een sober en regelmatig leven met voldoende afzondering en afwisseling.

Seizoenen komen en gaan, dag en nacht. Een programma kan helpen en een agenda, indien niet een tiran. Bij problemen eerst uitstel voor overleg (tijd geeft raad). Grote kommer verdelen in kleine stukjes zoals bij een afbetaling. Het zou onredelijk zijn enkel zon te verwachten en liefde. Liefde? Liefde is geen passie –dat is een koorts die voorbijgaat. Liefde is begrip opbrengen, helpen zonder betaling en grote woorden –maar wel het gegeven woord eerbiedigen. Dat sluit de meeste “deskundige hulp” uit, de airs van opportunisten. Tracht jezelf boven de wisselende omstandigheden te verheffen, goede gewoonten en enkele vaste principes te handhaven. Maar als je dreigt te “hard” te worden, vergeet niet hoe vaak je zelf tekort bent geschoten, een zwakkeling was en laf.

En wapen je tegen bedriegers en valse vrienden. Tot zulke onwaardigen reken ik vele politici, bankiers en allen die de mond vol hebben over “de gemeenschap”, “de klant” etc. waarbij ze enkel het eigen profijt op het oog hebben. Ontmasker hun ronkende parolen, gebakken lucht en vleierij. Ik heb spijt over elke seconde waarin ik respect betoonde voor zulke oplichters. Het is de meeste dokters en psycho’s na een hopelijk idealistische periode enkel nog om poen te doen (bij sommigen ook om tv- show).

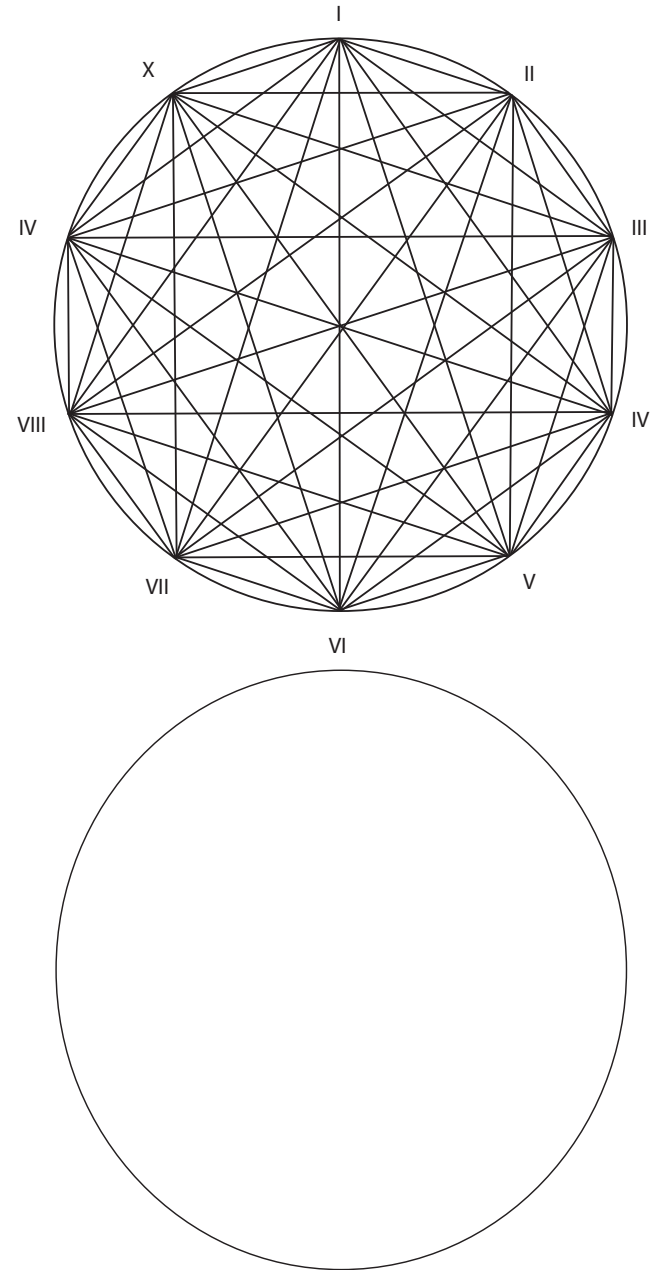
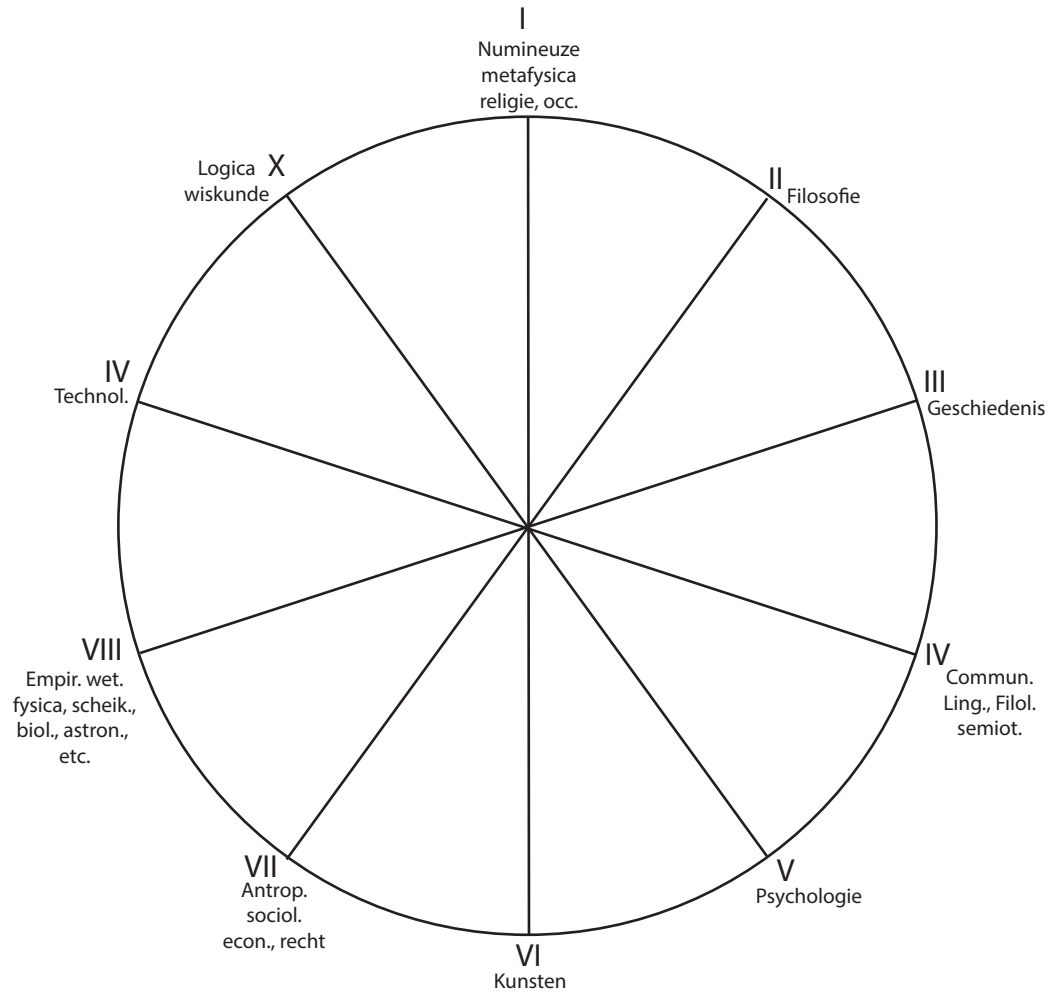
3

Er is niets tegen de geheime cultus van het Niets. Integendeel. In elke handeling, in elke gebeurtenis schuilt de gedachte aan het Niets. **Vanitas** schuilt overal, relativiseert alles. Belangrijk (en moeilijk) blijft telkens weer het opzoeken van on-bewustzijn, jezelf geleidelijk ledigen. Geen zorgen meer, geen trivia, geen actua, geen passies of verplichtingen. De stilte van zazen. De adel van niets zijn dan zijn.

Zitten en drinken een kopje,
kijkend naar bomen, naar wolken –
waartoe woorden?

De rest is “a tale told by an idiot, full of sound and fury, signifying nothing” wist Shakespeare.
Je kan kiezen.

Voor een goed begrip herinneren we aan de **bestaansniveaus**:

Energie (straling)

Materie: anorganisch (stoffelijk)

organisch : plantaardig (levend)

dierlijk (met bewustzijn)

menselijk: lichamenlijk

mentaal (met bewustzijn)

spiritueel* (volgens sommigen afzonderlijk)

k
o
s
m
o
s

Wetenschappen kunnen al deze bestuderen (zie de indeling). Het Geheel met alle extensies in ruimte en tijd, kwantiteit en kwaliteit, en virtualiteiten heet het Virtueel Universum.

Mensen kan men o.m. onderscheiden volgens deze niveaus: meer lichamenlijk en materieel ingesteld (ook praktisch, kunde) of eerder intellectueel (qua kennis en zich uitdrukken, soms kunst) –of spiritueel (zich bezinnen, inzicht en synthese).

1 Wat is wetenschap? Geordend en getoetst weten over een bepaald kennisgebied.

Geordend: chronologisch of systematisch (per onderwerp), dialectisch (bijv .voor en tegen), alfabetisch (in een lexicon).

Getoetst: Afhankelijk van het type onderzoek: empirisch (inductief, gesteund op herhaalde waarnemingen), experimenteel (een hypothese bevestigd of ontkend door uitgelokte waarneming/meting), deductief (binnen een gedachtengang in logica of wiskunde).

Kennisgebied: zie de indeling, lijst wetenschappen. Deze wordt door specialisatie (vertakking, detaillering) altijd meer uitgebreid. Belangrijk evenwel blijven de interconnecties, de samenhang van het geheel.

2 Een fundamentele **indeling** volgt het soort weten, de denkwijzen:

- ◆ Empirisch/inductief steunt op waarnemingen van de zintuiglijk waarneembare werkelijkheid. Taxonomie trieert het materiaal, statistiek stelt kwantitatieve verhoudingen op , verificatie en falsificatie kunnen bevestigen of uitsluiten.
- ◆ Deductief: in logica en wiskunde worden verzamelingen opgebouwd op grond van kenmerken, mogelijke bewerkingen/redeneringen daaruit. Grondslagen benutten axioma's (postulaten).
- ◆ Intuïtie is daarenboven nodig voor andere gebieden, zoals godsdienst, geschiedenis, psychologie, kunsten die (ook) een beroep doen op emoties, creativiteit, inleving. Hier werken de meer subtiele krachten van natuur en verbeelding (zie magie, religie, e.s.p.).
- ◆ Verder tasten meditatie en contemplatie naar het Geheel of integendeel het Niets. Via mystiek en ontbeelding. Velen beperken het weten tot de z.w.w.: zintuiglijke ervaring aangevuld met verstand (om te ordenen), geheugen (om te bewaren) en tekens om vast te leggen en mee te delen. Vanaf 3 en vooral 4 voelen enkelen zich ongemakkelijk, gehandicapt.

Echte wetenschap is een zeer uitgebreid (en zich uitbreidend) spectrum van mogelijkheden om te vatten, te verwerken en te verbinden. Wat men niet 'vat' ontkent men dan, in een tegendeel van wetenschap. Bij dergelijke zelfbeperking bestaat de kans op tunnelvisie, een variant van obscurantisme.

3 Evolutie sedert de negentiende eeuw in het denken over wetenschap. Zie ook de eindconclusies.

Zij vormt het onderwerp van wetenschapsgeschiedenis, wetenschapsfilosofie en –kritiek.

In de negentiende eeuw overheerste een deterministisch wereldbeeld, sciëntisme: wetenschap zou “definitief” alles verklaren, creëert enorm technisch potentieel (A. Comte).

Deze utopie van absolute zekerheden is gaandeweg verbrokken door vele breuklijnen:

- Er ontstond een wildgroei van specialisten (o.a. “vakidioten”) waarbij samenhang en overzicht ontbreekt. Hoeveel weet een doctor nog?
- In fysica hebben de beperkte en vooral algemene relativiteitstheorieën (Lorenz, Minkowski, Einstein, Weyl) het beeld van het fysisch heelal gewijzigd (ruimtetijd). En staan intussen zelf op de helling (door snarentheorieën, betwisting over lichtsnelheid als absoluut en constant). Kwantumfysica en golfmechanica (Planck, Bohr, Schrödinger, Heisenberg) en onderzoek naar elementaire deeltjes stoten op fundamentele onzekerheden (golf? deeltje? waar? waarschijnlijkheden?).
- Wiskunde: In niet-euclidische meetkunde (Bolyai, Lobatsjewski, Gauss) geldt het parallelpostulaat niet. Riemann en Hilbert definieerden ‘metrische’ ruimten met n dimensies, Cantor ontwikkelde de verzamelingenleer en een theorie der transfinitie getallen, met paradoxen. Die bedreigen ook grondslagenonderzoek (Frege, Russell/Whitehead). Gödel ‘bewees’ de onbewijsbaarheid van belangrijke gedeelten van wiskunde en logica (volledig? zonder contradictie?). Voor logica zijn de tweewaardige stelsels (sedert Aristoteles “waar-vals”) uitgebreid tot meerwaardige (+ misschien), waarschijnlijkheden (Reichenbach) en zelfs ‘fuzzy logic’ (vaag, Zadeh). Mede door het voorgaande kreeg de aanduiding ‘virtueel’ meer belang in filosofie, fysica, wiskunde (mijn “virtuele getallen”) en de media.
- Antropologie eist aandacht voor niet-westerse manieren van denken (zie het linguïstisch relativiteitsbeginsel, Sapir en Whorf). Zo ook in de ‘New Physics’ (Capra, Bohm) en het holisme. Internationaal veroorzaakte de hippiebeweging van de jaren ’60-’70 grote belangstelling voor oosterse godsdiensten, voorheen minder bekende symbolen, rituelen en cults. Nadien zal ‘politiek correct’ denken de westerse suprematie en kolonisering in vraag stellen.
- Bepaalde marxisten (Althusser e.a.) achtten wetenschap in grote mate bepaald door sociale en economische factoren. “Objectiviteit” heet een dialectisch proces, relatief.
- Feministen (Greer, de Beauvoir, Friedan) eisten een verandering van rollen voor vrouw en man, voelen zich immer achteruitgesteld, vragen meer aandacht voor het ‘vrouwelijk’ aandeel in wetenschap (‘gender studies’, Harding).
- Er rezen vragen over de wetenschappelijkheid en beroepsethiek van Freudiaanse psychoanalyse –een tijd in de mode- en de werking van psychiatrie (anti-psychiatrie door Laing en Szasz: “het systeem heerst, de patiënt blijft onmondig”).
- Wetenschapsgeschiedenis toont, aldus Kuhn, een verschuiving van ‘paradigma’s’, tijdgebonden en relatief. Een grote rol spelen opgeklopt “gezag”, titels, budgetten, bindingen met politiek en industrie. Soms fraude. Geneeskundigen hebben de normen van Hippokrates uitgehold tot ad hoc opportunisme. “Gezondheidseconomie” legt commerciële belangen op, in het spoor van Darwins “survival of the fittest”.
- De impact van de media is enorm toegenomen, in gelijke mate de kritiek. Betekenen ze vooral een manipulatie vanuit politieke en financiële belangen?

Deze ontwikkelingen komen t.z.t. aan bod, hoop ik. Eén woord overheerst: **skepsis**.

De niet-wetenschapper bewondert de vele technische hoogstandjes maar heeft toch ernstige bedenkingen bij de bedreiging van het milieu, de alarmerende medische evolutie (abortus, euthanasie, gezondheidseconomie), gevaarlijke experimenten (zie biogenetica) en vreselijke wapens. Hoe hoog is de prijs voor (technische) “voortgang”?

Een indeling van de wetenschappen

Deze is gegroeid uit inzichten van R. Bacon, R. Lull, Fr. Bacon, M. Dewey (DC) e.a. en vertoont thans honderden vertakkingen door toenemende specialisatie. De voornaamste:

I Meer algemene

Filosofie: w.o. epistemologie, logica, ontologie, metafysica, ethiek, taal filosofie, esthetiek

Godsdienstwetenschap (vergelijkend)

Theologie: exegeese, dogmatiek, moraal, pastoraal

Geschiedenis: archeologie, paleontologie, filologie, archiefkunde, cultuurg., economische

Bibliografie: en bibliotheekwezen

Semiotiek: w.o. linguïstiek, communicatiewetenschap, logopedie, algemene codetheorie

Wiskunde: getallenleer, algebra, meetkunde, topologie, analyse, statistiek –metamath..

II Meer specifieke

a- Natuurwetenschappen

Fysica: deeltjesf., kernf., vaste stoff., mechanica, thermodynamica, elektriciteitsleer, akoestiek, optica e.a.

Scheikunde: anorganische w.o. metallurgie, quantumsch., supra-moleculaire, industr. sch.

Sterrenkunde: astrofysica, radio-astr., planeten, sterren, galaxieën, kosmologie

Geologie: mineralogie, kristallografie, petrologie, geofysica- en chemie, milieug., - klimatologie, oceanografie

Aardrijkskunde: menselijke (w.o. economische, sociale en politieke), fysische (atmosfeer, cartografie)

Biologie: moleculaire, genetica (DNA, embryologie, enzymologie), biotechnologie

Plantkunde: morfologie en fysiologie van planten, systematiek, ecologie

Dierkunde: id.voor dieren, hydrobiologie, ethologie, diergeneeskunde

Landbouwwetenschappen: bodemgebruik-, -bescherming, -bestemming, ecologie

Geneeskunde: erfelijkheid en embryologie, gynaecologie en verloskunde, pediatrie, interne g., cancerologie, chirurgie, immunologie en infecties, neurologie, geriatrie -psychiatrie - farmacologie, dieetleer, tandheelkunde, kinantropologie

b- Sociale wetenschappen

Antropologie: sociale en culturele, etnologie, etnogenese, etnolinguïstiek

Psychologie: algemene, ontwikkelingsps., persoonlijkheidsps., cognitieve, experimentele, klinische, sociale, arbeids- en organisatieps. - seksuologie

Pedagogiek: gezinsp., sociale, onderwijskunde, orthop., andragologie

Sociologie: w.o. stratificatie van groepen, sociale problemen –politieke en diplomatieke w., bestuursw., internationale betrekkingen

Recht: rechtstheorie, argumentatieleer, rechtsdogmatiek; naar domein van rechtspleging: burgerlijk, strafrecht, handelsrecht, administratief, internationaal – criminologie –notariaat

Economie: micro-en macro, strategie, management, marketing, boekhouding, fiscaliteit

Kunstwetenschappen: geschiedenis en analyse van architectuur, plastische kunsten, grafische k., toegepaste k., musicologie, literatuurw., theaterw., fotografie/film/video etc.

III Technologieën

Vooraf chemische, energie, metaal- en materiaalkunde, werktuigkunde, elektronica, informatica (theoretisch: computerwetenschap), robotica, productiebeleid enz.

Natuurlijk met overlapping en vermenging. Zo heeft bijna iedere wetenschap theorievorming en toepassingen en gebeurt veel onderzoek multidisciplinair. Zie eerder de **methodologie**: inductie, deductie (ook dialectiek), taxonomie. Voorts intuïtie, mystiek. (H.D.)

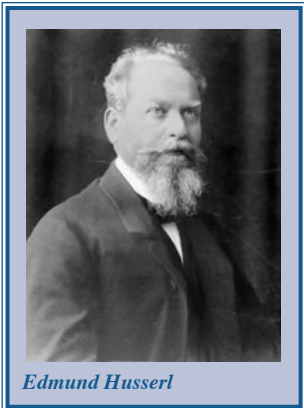

Een eeuw filosofie

Een eerste indruk van de voorbije eeuw filosofie is: veel, tegenstrijdig –zelden harmonisch, zelden wijs. E.M. Barth citeert 15 definities voor filosofie! Het wereldje van de filosofie werkt niet duidelijk. Er is niet een hogere instantie (zoals Hilbert in de wiskunde) die de relevante vragen stelt en individuen die ze beantwoorden. Zo zou 'vooruitgang' mogelijk zijn. Nee, wat bovendrijft en invloed heeft, zelfs wat mode wordt hangt af van het 'prestige' van een universiteit (zoals Harvard, een van de kapitaalcrachtigste- of veel ouder Heidelberg, Cambridge, Oxford, de Sorbonne...). Voorts de geldingsdrang van afzonderlijke vorsers of scholen die de budgetten en media bespelen. Vandaar de vele commentaren bij commentaren, varianten van varianten. Originaliteit blijft zeldzaam. Er is uiteraard de tijdgeest. Specialismen en het jargon verhinderen inzicht.

Vragen

De oude vragen zijn gebleven.

1 Wat en hoe kunnen wij met zekerheid kennen? Epistemologie, kennisleer. De kennis is niet verankerd, bewijzen lijkt onmogelijk want de argumenten zijn recursief. Bijvoorbeeld : de werkelijkheid (welke?) structureert ons denken en omgekeerd. Wat Kant al wist en Husserl (fenomenologie) schimmiger trachtte over te doen. Zekerheid lijkt onmogelijk, ook in de wetenschappen. Het gaat om graden van waarschijnlijkheid, *virtualiteit* (belangrijk 'nieuw' concept, zie apart). Wat is de relatie tussen brein (fysisch) en bewustzijn? Neurologie en A.I. willen meespelen.

2 Wat is het wezen van het zijn, relatie tot het zijnde? Ontologie, zijnsleer. Vooral Heidegger trachtte de mysteries van het Zijn te onderzoeken, wat mystiek al langer en soms grondiger deed (zie Eckhart en het Verre Oosten). Aristoteles' noties van het potentiële t.o.v. het reële blijven belangrijk; Whitehead voegde er de dynamiek van 'worden' aan toe. Zoals Brunner de bestaansniveaus -ook weer in het spoor van Aristoteles/Porphyrios van Tyrus.

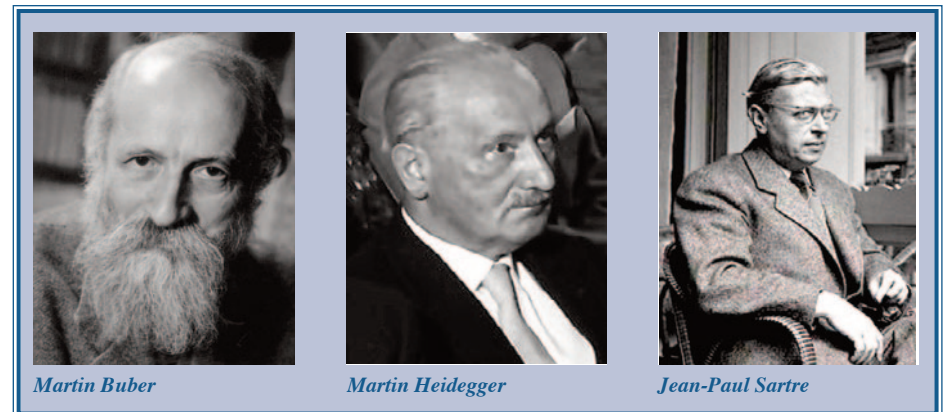
Vele onderwerpen verhuisden naar theoretische fysica inz. die aangaande kwantumfysica zie hoger. Kosmologie biedt telkens weer perspectieven over oorsprong en mogelijk einde van het heelal, oneindigheid, de relaties ruimte en tijd. Ten koste van metafysica?

Moderne filosofen, op de neoscholastiek, het christelijk

existentialisme, Buber en Heidegger na, vrezden vragen in verband met godsbestaan, bovennatuur, eeuwigheid e.d. En verwijzen naar de kloof tussen godsdienst en wetenschap.

Anderzijds werd het Niets modieus, in vele betekenissen (nihilisme, existentialisme bij Sartre, Camus en Jaspers, tot bij Bakoenin). Het leven als antwoord, op te vullen met een 'projet'? In het ontredderd Westen groeide steeds meer belangstelling voor het boeddhisme.

3 Hoe juist redeneren? Logica, analytische filosofie. Nooit is er zoveel gepubliceerd over taal. Linguïstiek werd een 'pilotwetenschap' na biologie. Logica is veelzijdiger geworden (probabilistisch, modaal, 'vele werelden', Kripke's semantiek, fuzzy), het gamma mogelijkheden sterk uitgebreid ten opzichte van de

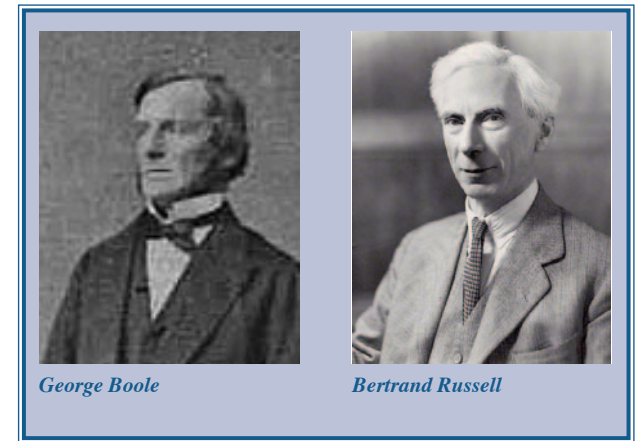

keuze waar-vals. De symbolische logica wilde het taalgebruik uitzuiveren van polysemie en onduidelijkheid en werd een steriel lijstje symbolen (Boole) wat uiteindelijk nog weinig mag uitdrukken. Met een hang naar meta- (Russells typentheorie, metamathematica bij Gödel en Lorenzen). Een universele wetenschappelijke code (Leibniz's droom, in feite ingeëngd tot het binair stelsel) benaderd, maar dat was niet wat hij beoogde.

4 "Leren leven, leren sterven" was een der vroegste en meest zinvolle redenen om te filosoferen, wellicht het ideaal van de Stoa. Ethiek, politieke filosofie. De levensvragen werden zeer concreet: moet men het ongeboren leven beschermen? (cfr. abortus), het zwakke en oude (cfr. euthanasie), de vreemdeling (cfr. immigratie). Ideologieën streden om het antwoord. Het bleef bij discussies, en een geneeskunde die zorg inruilde voor graaizucht, Hippokrates voor Darwin. Ontwaarding de norm?

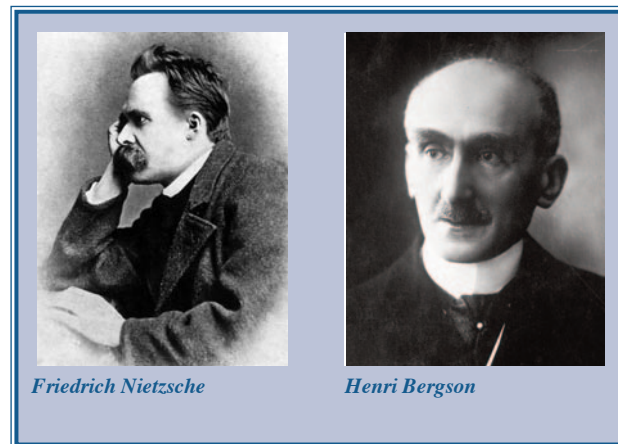
Er is ook nog geen eensgezindheid over 'het geluk'. 'Globaal' of 'in kleine dingen', altruïstisch of ego? Aristoteles' overzicht van staatsvormen staat nog steeds overeind. Zoals zijn wijze raad: "zoek de juiste maat". Enkele systemen werden totalitair (een variant van marxisme of fascisme), met 'democratie' als vies woord voor corruptie en profijtjucht. Nogal wat filosofen lieten zich inhuren door politiek – waar Macchiavelli nog steeds heerst.

5 Hermeneutiek en retoriek handelen over het nagaan van bronnen, het gebruik (of misbruik) van denk-en stijlfiguren. Het valt op dat in deze periode dikwijls filosofische en politieke stelsels werden voorgesteld als 'een tekst' ('vertoog', 'discours' zie Foucault, 'weefsel van woorden'). Met meer aandacht voor de vorm dan voor de inhoud. Soms louter 'pro forma'. Neosofisten teisteren de media met troebele vooruit-achteruit-columns, vrijblijvend carrièreproza. Semiotiek onderzocht alle soorten tekens, reduceerde ze tot schema's en tabellen (Peirce, Sebeok). Doch in het lager en secundair onderwijs verloor grammatica van gebabbel ("communicatie").

George Boole

Bertrand Russell

Friedrich Nietzsche

Henri Bergson

6 Behalve zulke vragen hebben denkers accenten aangebracht o.m. over dialoog (Buber), levenskracht (Nietzsche), intuïtie (Bergson), pragmatisme (W. James).

Veel is intussen verbleekt tot voetnoten in lexica. Enkele doctrines hebben geleid tot wereldoorlogen met miljoenen slachtoffers. Nil novi sub sole. De oude tirannen Leugen, Hebzucht, Machtswellust hebben in nieuwe uniformen de bekende miserie Honger, Gevangenschap en Dood verspreid.

Filosofie redt misschien enkelingen, niet de wereld. Technologie is zonder twijfel vooruitgegaan (in lijken per minuut), de "mensheid" niet.

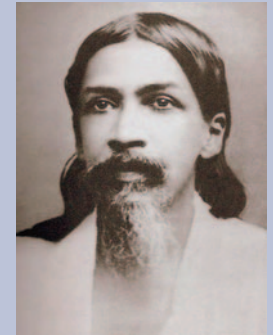
Een eeuw godsdienst

Het numineuze (L.numen ,mysterie) boezemt de mens ontzag in, vrees en verlangen. Het sacrale (R. Otto) wordt gesteld tegenover, boven of temidden het profane. Met in alle godsdiensten twee hoofdwegen: de mystiek, vooral innerlijke beleving, en religie inz.kerken, meer uiterlijke en sociale praktijk.

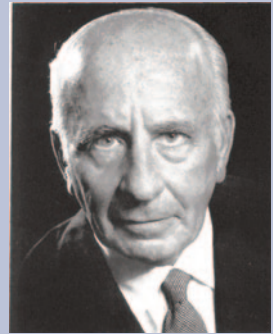
Mystiek

Is veel minder meetbaar dan het kerkelijke. Het gaat om persoonlijke verinnerlijking, eerbiedige afzondering, geschraagd door oude tradities:

- **Hindoeïstische**: zie de geschriften van Shankara, Ramakrishna, Tokaram, Aurobindo en zovele anderen. In deze tradities treden regelmatig nieuwe sannyasins op (sommige van alle moderne media voorzien) zoals Swami Prabhupada. Over het algemeen komt een tekst bijv. *Bhagavad Gita* en een godheid bijv. Krishna centraal in de cultus, voorts rituelen van meditatie, gezang/muziek, bedevaarten. Populair tijdens de sixties (Maharashi), grondlegger van de Transcendentale Meditatie, te luid en niet altijd onbaatzuchtig.
- **Boeddhistische**: Allerlei richtingen, ook zen (Soto, Rinzai) , drongen door tot het Westen, sommige werden van dojo's de facto kerken. Er volgde een grote toename van meditatietechnieken, vooral hatha yoga, onvermijdelijk ge vulgariseerd tot wellness: lichaamscultuur , commerciële ontspanning zonder spirituele dimensie.
- **Daoïstische**: In het spoor van Lao Tse en Tswang Tzu ,met latere (soms magische) natuurscultus. Door de communistische machthebbers vervolgd, zoals de Tibetaanse. Met een clandestiene heropleving in de Falun Gong, evenzeer verdrukt.
- **"Natuurcultus"**: kan men ook noemen de wijd en zijd uitgeroeide "primitieve" godsdiensten met verering van natuurkrachten doorheen de verscheidene seizoenen. Enkele kregen een heropleving als 'nieuw heidendom' (van druïden in het Keltisch gebied, de vrouwelijke wicca).
- **Joods**: Joodse eredienst zoekt geen proselieten. Er is de traditionele Torah-gerichte orthodoxie. In de loop der eeuwen beïnvloed door een theoretische (o.m. samengevat door Scholem) en praktische Kabbala, meer emotioneel Oosteuropese chassidisme (gebloeemleesd door Buber), uitgesproken Westeuropese Reformbeweging ("Verlichting" ook voor joden). De staat Israël is meer en meer gelaïciseerd.
- **Christelijke mystiek**: grijpt terug naar oudere inspiratie (Woestijnvaders, heiligenlevens zoals Sint-Franciscus), de Rijnlandse mystiek (Eckhart, Tauler, Suso, Ruusbroec). Maar ook Lutherse (Boehme) en Spaanse (Teresa van Avila, Johannes van het Kruis) en de Mariadevotie. Recenter is bijv. Merton, beïnvloed door zen . Onder zulke invloed ook meer (soms transcendentaal genoemde) meditatie-oefeningen (Graf Dürckheim).
- **Islamitisch**: De Islam heeft zich vaak verzet tegen mystieke stromingen (soefisme) net als tegen pogingen de godsdienst meer af te stemmen op filosofische en wetenschappelijke openheid. Begrijpelijk waar de invloed van het Westen of een schisma (Ba'hai) een gevaar werd (Iran, Turkije) of fundamentalisme ingreep. Door de toomloze emigratie werd de Islam steeds meer verspreid en kwam verdeeldheid aan de oppervlakte: Wie was richtinggevend (Mekka of

Ghose (Sri) Aurobindo

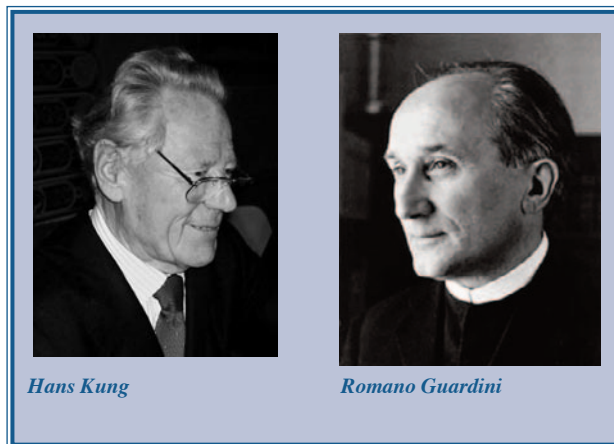
Karlfried Graf Dürckheim

Teheran)? Marxisme wilde inspraak, feminisme protest... Meestal met ook een politieke agenda. Vanuit soefibronnen (Roemi) invloed van mystici, o.m. via Shah.

Zoals voorheen blijft iedere mystiek verdacht in de ogen van religieuze gezagsdragers die deze (terecht) opvatten als kritiek op de meer wereldse gehechtheden w.o. politiek van de kerken. In een kortstondige explosie van de zestiger jaren (hippies) culmineerde een grote maar eclecticische, vaak oppervlakkige belangstelling voor symbolen, rituelen en teksten uit allerlei godsdiensten en esoterische tradities. Er leefde dus een grote hunker. Bij de meesten echter ondergegaan in politieke activisten, de 'waan van de dag', en drugs.

Het verval van de officiële godsdiensten (ten gevolge van politiek, strijd met wetenschappen, agressieve missionering, pedofilie en ander onwaardig gedrag) kan enkel hersteld door ascese, verinnerlijking, mystieke diepgang in plaats van massatriomfen en intriges.

In die diepste grond herkent men weer wat verschillen overstijgt, wordt alles weer eenvoudig.

Hans Kung

Romano Guardini

Religie

In de botsing der wereldbeelden spelen religies een grote rol, soms positief of passief, soms agressief. Onderling botsen zij nog steeds. Een constante blijft ook de controverse tussen godsdienst en wetenschap. Beide polen even dogmatisch, zie de *Questions aux savants* van Simon. Bestuurt God de wereld, in detail (volgens sommige moslims) of enkel de grote ordeningen (Aristoteles, Thomas). Bestaat Hij wel? Heeft Hij de wereld geschapen of evolueerde deze uit toeval? Met verstrekkende consequenties. Is een geboorte of sterfgeval iets heiligs, of slechts een medisch accident? Zie de discussies over abortus, euthanasie en genetische manipulatie. Het gaat om dimensies, een hogere, of een horizontale, platte (materialisme). Dat christelijke kerken veel gelovigen hebben verloren wijten zijzelf aan de materialistische tijdgeest, anderen aan onverdraagzame missionering, politieke bemoeizucht en het schandaal van de pedofilie. Werden de idealen van de vroege christenheid verraden?

Zulke vragen achtervolgen de christelijke leiders. Enkelen hebben gepoogd te herbronnen (de theologen Barth, Küng, Moltman, Mouniers personalisme, Rahner, Schillebeeckx –en botsten soms met Rome). Een paar verdiepten zich in de oude symboliek, bijv van de misviering (Guardini). Staat heilsgeschiedenis centraal in het christendom, of de persoon van Christus? Is het instituut (de 'machtsstructuur') –met wereldse bindingen- primair, of de boodschap van het evangelie? En hoe luidt deze? Een van de conflicten kringde rond een 'bevrijdingstheologie' voor Zuid-Amerika (Boff, Camara, Romero) waarin Rome een soort communisme vreesde. Andere onrust kwam van Teilhard de Chardin, de jezuïet-paleontoloog. Ook hier stond Rome op de rem, verbood publicatie. Een korte tijd verklaarden sommigen in de nasleep van W.O.II 'God is dood'-theologie. Maar het surrogaat, de mens, stelt teleur. En een 'atheïstische' theologie (Robinson) is een contradictie. Feministen en milieu-activisten eisten inspraak. De christelijke kerken kennen duidelijk een crisisperiode.

De Islam dreigt 'ante portas', met de immigratie als een paard van Troje. Vooralsnog verhindert aloude verdeeldheid (Soennieten vs. Sjiïeten) en omkoping door het Westen een machtsovername. Men wordt vaak herinnerd aan de Romeinse geschiedenis...

Israël laveert in het zog van de V.S., zoekt nog altijd herstelbetalingen (wat kregen Armeniërs, wat Toetsi's?), en hoge Europese functies. Maar verloor geloofwaardigheid door de verdrukking van de Palestijnen en schimmige manoeuvres tijdens de bankcrises. Zoals vaker.

Er zijn pogingen geweest tot verzoening, zelfs tot versmelting (cfr. theosofie) in één wereldgodsdienst. Persoonlijke en groepsbelangen hebben zulks verhindert.

Wel kwamen er door de oecumenische beweging meer contacten tussen protestantse kerken (w.o. de anglicaanse) en het Vaticaan. Twee verzamelingen oude geschriften veroorzaakten deining: gnostische teksten gevonden bij Nag Hammadi, de *Dode Zeerollen* van Qumran (een extremistische ,apocalyptische secte).

In de meeste 'christelijke' partijen zijn onderhand de basisprincipes vervaagd tot een ruggegraatloos "centrum". En theologie lijkt meer en meer verdrongen door 'godsdienswetenschap' met een academisch tintje. Voor de bedienaar van de eredienst zijn er praktische vakken (liturgiek, homiletiek en pastoraal), de disciplines dogmatiek, exegese (O.T. en N.T.) kunnen historisch, sociologisch, psychologisch en vergelijkend behandeld. Maar wat met ethiek en dogmatiek? De eeuwenlange versplintering- niet door maar vooral sedert de Hervorming- ,de aanvallen van 'ontmythologisering' en vooral de eigen heerszucht , schaarste aan priesters en hun verval hebben de christenheid uitgehold. Kan zij overleven?

**Een digitaal tijdschrift
is niet kosteloos en
rekent op uw steun.**

**Abonneer je !
€ 10,
€ 30 steun**

BE42 645-6201617-54

W Activiteiten UWLM 2020

Cursussen

1 Creatief schrijven I: Inleiding tot literaire genres en journalistiek.

Literaire opvattingen, taalcorrectie, kortverhaal, romanstructuren, poëzie, dialoog, journalistieke genres, mediakritiek... komen aan bod

Online. Elke les bevat de lestekst, een résumé en enkele vragen/oefeningen. Interactief per mail, nagezien individueel. Zie het programma op onze webstek uwlm.be/cursussen.

2 Algemene ontwikkeling voor gevorderden. Eigentijdse thema's in wereldbeelden, semiotiek, media, taalkunde, literaire theorie, kunst, sociale tekens...

Online. Elke les bevat de lestekst, een résumé en enkele vragen/oefeningen. Interactief per mail, nagezien individueel. Zie het programma op onze webstek uwlm.be/cursussen.

Beide cursussen starten opnieuw eind **september 2020** en kosten 300 euro, voor aanvang van de lessen over te schrijven via bankrekening nummer BE42 645-6201617-54 van WEL, Leuven. Wie de cursus heeft gevolgd en alle oefeningen tijdig en behoorlijk gemaakt ontvangt per cyclus (twee jaar) een getuigschrift. Zie op onze webstek wat ex-cursisten hebben gepresteerd: de lijst publicaties en deze van media-activiteiten.

Online? We hebben niet gewacht op de coronacrisis. Al twee jaar en op verzoek van de deelnemers zelf om de avondlijke verplaatsingen naar Leuven, met soms dure parkings, te vermijden. Twee keer tijdens het jaar is een bijeenkomst voorzien.

Tijdschrift

“digiWEL”, online voortzetting van het driemaandelijks tijdschrift “WEL” (papieren versie 35 jaar). Met gedichten, korte verhalen, essays, reisverhalen en veel info in “Het wereldje”. Abo 10 euro.

Kijk na op onze webstek uwlm.be/tijdschrift: al het zesde nummer. En werk mee!

W Uit de eindwerken: wel en wee

Hans Devroe

Waarom een eindwerk?

Sommigen voelen zich ertoe verplicht een eindwerk te maken als voorwaarde voor het bekomen van het Eindgetuigschrift . Want dit stelt “Ondergetekenden verklaren dat X, woonachtig te --, tijdens de periode (begindatum) tot en met (einddatum) de lessen van de cursus “Creatief schrijven” I-IV effectief heeft gevolgd en aan de oefeningen heeft deelgenomen. Tot afronding van de cursus heeft hij/zij in goede orde en tijdig een eindwerk voltooid in een van de toegelaten genres.”

Dit klinkt ‘administratief’. De bedoeling was en is in aanvulling op de oefeningen die als toepassing gelden (kortverhaal, romanplan, interview, verslag, recensie, lectuur, essay ,dialoog enz.) een uitvoeriger tekst te schrijven.

Dat leidde tot veel vragen. In welk genre? Over welk onderwerp? Hoelang? Tegen wanneer? Men kreeg /krijgt twee jaar de tijd. Ik raad aan een genre te kiezen dat men enigszins kent, eventuele vroegere teksten uit te werken.

Men moet schriftelijk twee voorstellen indienen, voor essay en artikel bovendien een bibliografie (met een beperking inzake internet) . Na drie maand volgt een eerste bespreking (in groep) , na een jaar een eerste lezing. Het werk is meestal onderschat. Sommigen veranderen van genre; anderen geven op. Ik zei en zeg nog steeds: “Je zal er alleszins één iets van leren: hoe moeilijk het is. Volharding. Opgeven is makkelijk, maar beschamend. Je zal één keer, hooguit twee keer in je leven zo’n groter werk aanvatten en trots zijn als je het voltooid hebt. Al is de tijd natuurlijk te kort voor echt serieus werk. Het is er in de loop van de jaren niet op verbeterd. Ieder wil zo snel mogelijk publiceren (vooral voor de Schrijverslezingen en “de eer” ?) ... de kwaliteit daalt gestaag, naargelang de motivering. Het Vlaams Fonds voor de Letteren –wat schrijvers zou steunen, heeft er banale poenpakkers van gemaakt.Literatuur (die vooral studie en oefening vergt) wordt marketing, dom en brutaal. Een selfie? Men heet mijn kritiek idealistisch, naïef.

Tijdens de periode 1999 tot en met 2015 zijn er bij ons 60 eindwerken gemaakt. In eerste instantie heb ik ze allemaal zelf nagelezen (vooral qua taalgebruik en stijl) -doorgaans ging mijn paasvakantie erin op ...Een tweede lector (w.o. Kristien Bonneure, Jacques Hoste, Hugo Meert, prof.Fons Roeck, Jan Staes, prof Fred Warrinnier en twee kinderen van Marleen Deroost voor de jeugdverhalen) onderzocht de tweede (al wat gekuiste) versie. Zoals ik: onvergoed. Ik beklag het mij niet, maar erger me wel wanneer ik weer een verwaande puber naast z’n schoenen zie lopen bij een eerste publicatie of prijs. De laatste jaren zei ik zelfs aan de groep :”Ik geloof niet meer dat ik je een uitgever of prijs moet wensen. Het is slecht voor je karakter.”

Welk soort eindwerk koos men? Op 60 tien reisreportages of verzamelingen daarvan, en ook tien bundels poëzie.

In het decembernummer bespreek ik de reizen.

Ispahaan

Genade De Lille

Er zijn meer dan duizend autobussen die elke dag door hartje Leuven rijden. Ze zwermen uit naar alle windstreken. Mij interesseert echter alleen Lijn 2.

Zij brengt mij naar huis, haalt mij op, wacht even, biedt mij een zitje en wat gezelschap, gratis en voor niets.

Tien minuten moet ik de berg aflopen, voorbij Genadedal, Café Pie De Nijper, de Wilselsesteenweg en dan nog een huis of tien. Aan de halte ben ik meteen opgenomen in de kleine gemeenschap die hetzelfde doel voor ogen heeft: naar de stad.

Ik hou mij niet in om mensen aan te spreken, goeiedag te zeggen, en naderhand nog iets over het weer, of over de stiptheid, of over iets actueels.

Mijn hart gaat op als ik de bus om het hoekje van de Wilselsesteenweg zie piepen. Daar komt de kolos en vleit zich aan mijn voeten met wijdopen deuren.

Het doet deugd een woordje te kunnen zeggen, want dikwijls heb ik in geen dagen een mens gezien, geen fiets of geen auto, geen vuilniswagen, want ik zit daarboven verscholen in het groen. Ik ben een van die vrouwen van wie men zegt: “De vrouwen in hun groene gevangenissen”

Mijn witte haren ontslaan mij van de verplichting het seniorenasje te tonen. Met een knik naar de chauffeur treed ik binnen in de communautiteit van de komende vijf minuten.

Omwille van die witte haren wordt mij in een overvolle bus al eens een zitje aangeboden. “Dank u”, zeg ik, maar tevens besef ik dat dit gebaar wil zeggen: “Voilà: jij behoort tot die andere categorie: de mensen die niet meer meedoen met de actieve wereld”. Soms ben ik zélf geneigd om mijn plaats af te staan aan een ouderling, en dan denk ik: “Opgepast, wie zou hier nu de oudste zijn?”

Gezien die witte haren denk ik ook dat het mij is toegestaan om wildvreemden zomaar aan te spreken, over het weer, over de actualiteit of over een privé aangelegenheid. Onlangs nam een jonge vrouw plaats recht tegenover mij en ze had een opvallend mooie grote handtas bij zich. Ik zeg haar dat, en het meisje fleurt op en vertelt enthousiast dat zij naar Turkije is geweest naar een vriendin die daar op Erasmusjaar is en dat zij daar voor een prikje die mooie handtas heeft gekocht. Op een ander ogenblik zat daar een dame en, ondanks het barre weer, droeg ze geen handschoenen en zag ik haar mooie ring. Ik zeg haar: “Wat hebt u een mooie ring, daar zou u niet mee over de straat moeten lopen in Knokke.”

Ook zij is gecharmeerd en meteen hoor ik het verhaal: hoe oud de ring is, waar hij vandaan komt, hoe het met die winkel gegaan is sindsdien.

Aan de gezellige babbel komt een einde bij het station en er volgt een goeiedag.

Dat was het dan, denk ik in de overtuiging: die zie ik nooit meer terug.

Bij het uitstappen kijk ik zelden om naar de chauffeur om hem nog even toe te wuiven...

En dat wuiven doet nochtans deugd.

Een automobilist bijvoorbeeld, die voorrang heeft verleend, of die zijn voorrang afstaat en even wuift, dat zijn van die dingen die mijn dag goedmaken.

Als ik soms met een late trein in Leuven aankom, dan neem ik een taxi naar huis, liever dan dat laatste stukje te voet over de donkere paadjes naar mijn heuveltop te moeten klimmen.

Laatst vroeg ik gewoon aan de taxichauffeur:

- De Boskouter asjeblief.

- Waar is dat?

-Aan café Pie De Nijper. (Ongelooflijk, iedereen die iets van Leuven kent, weet waar Pie De Nijper is...)

-Ik dacht dat chauffeurs alle straatjes kenden in hun stad.

-Ik werk hier nog maar net.

-En wat deed je voordien?

-Buschauffeur

- En waarom ben je veranderd?

De chauffeur wordt even stil en zegt :

-Het was niet meer te harden zo onvriendelijk de mensen zijn op een bus. Ik voelde mij een machine, een onderdeel van de bus.

Mensen die met een taxi rijden zijn vriendelijk, die praten, die vertellen zelfs waar ze naartoe gaan, of wanneer ze terug komen, ze zeggen bijvoorbeeld:

“Goeie morgen chauffeur, dank u om zo goed op tijd te zijn.”

of

“Dag chauffeur, mag ik vooraan naast u komen zitten?”

In stilte bedenk ik dat die kortstondige warme ontmoetingen ook telkens een vaarwel bevatten, wellicht, en meestal: voor eeuwig.

Mij schiet daarbij te binnen:

“De Tuinman en de Dood” van Pieter Nicolaas van Eyck,

“Ik was verrast

Toen 'k 's morgens hier nog stil aan 't werk vond staan

Die 'k 's avonds halen moest in Ispahaan.”

Max Lindemann

In het nieuwe bewakingscentrum zette hoofdinspecteur Johan het centrale controlescherm aan. Vastberaden greep hij naar zijn joystick en liet een batterij volgcamera's ronken. Op de nevenschermen verschenen tal van kleine stippen die heen en weer bewogen met de behendigheid van een vlo. Johan zoomde razendsnel in en zag nog net hoe één van de stippen veranderde in een menselijke gedaante die als de bliksem wegdook achter een boom. Met vaste hand vergrootte hij het beeld van de onverlaat en drukte op de replay-toets. Toen bestudeerde hij nauwkeurig de vertraagde beelden van een man die schichtig om zich heen gekeken had. Hij activeerde de intercom en vorderde de hulp van zijn assistent.

In het deurgat verscheen al gauw een diender met een allesverschroeiende blik. "Denkt u echt dat er iets aan de hand is?" vroeg de man. "Mensen die achter bomen kruipen zijn altijd verdacht!" riposteerde de hoofdagent. De assistent boog zich snel over het controlepaneel en zoomde pijlsnel in op de fietsenstalling bij het park. "Kijk, chef! Daar loopt een kerel met een kniptang!"

"Je moet nog véél leren, Koen. De man achter de boom zag er heel wat gevaarlijker uit," klonk het zelfbewust. "Die kniptang is een schoolvoorbeeld van een afleidingsmanoeuvre, zo weggeplukt uit het grote politiehandboek. Kijk maar, nu wordt het spannend. Onze echte verdachte hurkt neer achter het struikgewas." Beide mannen versmolten haast met het nevenscherm en zagen hoe hun target zich steeds verder terugtrok in het groene lover. "Verdomme, verdomme, verdomme! Ik krijg hem nauwelijks nog in beeld!" foeterde hoofdinspecteur Johan die worstelde met de actieradius van zijn controlestick. "Vlug, laat onze drone opstijgen!"

Inspecteur Koen haastte zich naar de digitale stuurcabine en zette - de voorschriften indachtig - zijn vliegeniershelm op. Nadat hij zijn veiligheidsgordel had vastgeklikt, schakelde hij het vluchtcontrolescherm in en liet de drone opstijgen. Terwijl de airco zachtjes zoemde, piloteerde hij het observatietuig rakelings over de daken van de stad. Hoofdinspecteur Johan greep naar zijn tafelmicrofoon en drukte de zendtoets in. "Centrale voor mobiele eenheden, centrale voor mobiele eenheden. Ik wil een motorrijder aan elke uitgang van het Sint-Donatuspark." De radio kraakte. "Mike twee, vier en vijf standby," klonk het luid. "Begrepen! Over en uit."

"De zon gaat onder. We verliezen hem, chef!" riep inspecteur Koen, de wanhoop nabij. "Schakel de warmtecamera in," beval de hoofdinspecteur, "en activeer digitale gezichtsherkenning. Haal daarna zijn tronie door het vuile smoelen-bestand en last but not least schakel ook de luistermodus in!" Inspecteur Koen activeerde de warmtebeeldcamera en trok uit alle macht de stuurknuppel naar zich toe. Het voorbijflitsen van een colonne zwaailichten en het gehuil van een batterij sirenes transformeerde het vluchtcontrolescherm in een spookachtige opera.

In de luwte van het struikgewas gespte een man zijn broeksriem vast terwijl hij aandachtig luisterde naar een vreemdsoortig gezoem dat uit de hemel kwam. "Halt! Staan blijven!" klonk het streng. In de lichtstraal van hun staaflampen keken drie gehelmden inspecteurs hun target messcherp aan. Yoerie wilde vluchten, maar besepte te laat dat hij ongewild in het epicentrum van een positionele peepshow was beland. "Alsof wildplassen nog niet erg genoeg is, bent u bovendien slechts enkele centimeters verwijderd van openbare zedenschennis!" bulderde een fluorescerend uniform terwijl het wees naar 's mans breed openstaande gulp. "Om het af te leren krijgt u een dubbele GAS-boete van 500 euro en we willen u hier nooit meer zien, begrepen? Na onze studiereis naar de VS zijn we immers tot nieuwe inzichten gekomen inzake misdaadbestrijding," ging inspecteur Neutelaers door op zijn elan. "Ons preventief beleid werpt duidelijk vruchten af."

Vol ongeloof en met tranen in de ogen staarde Yoerie naar de papieren boete die het drietal na een identiteitscontrole onder zijn neus geschoven had. Zwaar aangeslagen strompelde hij naar de betaalparking die reeds een fikse deuk in zijn weekbudget geslagen had. Hoofdschuddend kroop hij achter het stuur van zijn brommobiel en liet de motor nijdig brullen. Toen keek hij nog éénmaal achterom en vervloekte de gluurcultuur van het stadsbestuur...

Marcel Van Passel

Vanmorgen bij het ontbijt lachte ik groen. Noch het tijdstip (iets over half acht), noch de bezigheid (het koffiezetten), noch de plaats (de keuken) was er de oorzaak van. Het kwam door een artikel in de krant. De hoofdredacteur plaatste enkele bemerkingen bij het drama: 'Hond bijt driejarig kind dood'.

Mensen halen honden in huis om de verkeerde redenen: als knuffelbeest, als speelkameraad of om kinderen verantwoordelijkheid te leren. Vaak begrijpen ze de signalen van hun hond niet of beschikken niet over de fysieke uitstraling, het mentale overwicht en het gezag dat honden doet gehoorzamen aan een baasje, zoals ze dat doen tegenover de leider van hun groep in de natuur.

Ik knikte instemmend.

Ditmaal was de dader geen rottweiler, maar een sint-bernardshond, dus heeft het niet de minste zin om hondenrassen te verbieden. Ik kon alleen maar beamen. Het 'grappige' zat in de laatste zin: Het zou dus nuttig zijn als jongeren op school zouden leren om te gaan met dieren.â

Zie je, toen kwam die grimlach.

Er was ooit een tijd dat de opvoedingstaken netjes verdeeld werden tussen gezin en school. Nu lijkt het alsof eerstgenoemde partner het op alle fronten laat afweten: Kinderen worden lastig gevallen, de school moet daar toch meer aandacht aan schenken. Er zijn zoveel slachtoffertjes in het verkeer, zouden daar niet eens extra lessen aan besteed worden? Vele kinderen zijn zwaarlijvig, willen de meester en de juf de gezonde eetgewoonten wat meer benadrukken? Er is kindermishandeling, is hier geen grote taak voor de school weggelegd? Jongens en meisjes blijken onvoldoende voorgelicht, zijn sleutelkinderen geworden, hun conditie gaat zienderogen achteruit, ze kijken te lang, te vaak en te laat naar de televisie, zou ... de school?

En nu weer die hond.

Ik zie het zo voor me. Kinderen, wie heeft er thuis een rottweiler, een teckel, een dobberman of misschien iets minder gevaarlijks, een dwergpincher? Breng hem eens mee naar de klas, dan zullen wij eens leren ermee om te gaan.

Een vreemd dier staat dan in een vreemde omgeving en kijkt tegen negenentwintig leerlingen aan, die enthousiast naar voor willen stormen, het omsingelen en aaien. Of het beest wordt gek van vreugde of doodsbang of agressief of alle drie mogelijkheden tegelijk. Het lesonderwerp plast alles onder of het breekt uit en het wordt een dolle jacht.

Nee, mijnheer de hoofdredacteur, het lijkt me meer een taak voor de ouders die Fox in huis hebben gehaald. En als er een school moet aan te pas komen, dan een hondenschool.

Heb ik je al verteld over mijn gevaarlijkste webstek?

Wieland Wyntin

Ooit, terwijl ik me in een roes bevond, heb ik een website gemaakt die toonde wanneer je zou overlijden. Wat me precies bezielde weet ik. Het was een stem die me ertoe beval. Eenmaal operationeel begon hij namen uit het telefoonboek te downloaden en prompt daarna verschenen er overlijdensdata naast die namen. Aanvankelijk stond ik er niet echt bij stil. Gewoon een lukraak algoritme dat het werk doet, niks bijzonders. Echter toen ik enkele weken later in de krant een paar overlijdensberichten zag staan kon ik niet aan de verleiding weerstaan om deze te vergelijken met de eerdere overlijdensberichten die op mijn website waren verschenen. Ze bleken te kloppen. Allemaal, één voor één. Nu dacht ik dat het algoritme de overlijdensberichten digitaal heeft opgezocht en zijn voorspellingen gecorrigeerd had. Ik vroeg een aantal namen op van oudere mensen in mijn omgeving en noteerde vervolgens de voorspelde sterfdatums. Ook deze kwamen allemaal én voor één uit. Toen wilde ik kost wat kost achterhalen wat ik in godsnaam in mijn roes gecodeerd had. Weet je wat toen bleek? De toegang tot het algoritme werd mij ontzegd! Het wist zichzelf te reguleren zonder problemen. Ik begon de stuipen op het lijf te krijgen. ‘Wat voor een hekserij is dit?’ Zei ik tegen mezelf. Anderen hadden ondertussen de website opgemerkt. Ik begon doodsbedreigingen te krijgen. En dan zag ik mijn eigen sterfdatum.

Aanvankelijk lag die veertig jaar in de toekomst maar die datum schoof steeds meer op naar het heden. Na verloop van tijd kwam de politie bij mij over de vloer met de verdachtmaking of ik geen obsessieve moordenaar was die oudere mensen omlegde zodat die sterfdata juist uitkwamen. De doodsbedreigingen aan mijn adres werden steeds erger. Nabestaanden van overleden bejaarden, ouders van vroeg overleden kinderen, ja op de duur iedereen binnen een straal van dertig kilometer verdacht mij ervan een moordenaar te zijn. Ik voelde me steeds meer benauwd en dus vernietigde ik de server met een hamer. De volgende ochtend was dat vervloekte programma echter weer online. Hij had een andere ‘host’ gevonden. Hoe weet ik niet. Mijn sterfdatum veranderde opnieuw. Nu had ik nog slechts 24 uur te leven. Ik belde een goede vriend van vroeger op, iemand die in zijn nachtelijke uurtjes illegaal hacker was. Een dergelijke situatie krijg je bijna niet uitgelegd. Hij geloofde er natuurlijk geen snars van maar was desondanks bereid om mij te helpen. Tezamen ontwierpen we een killer-virus, een echte giftige digitale cocktail van jewelste. Nadat we op de verstuurknop gedrukt hadden ging ik slapen niet wetende of ik opnieuw wakker zou worden. De volgende ochtend kon ik tot mijn vreugde de website nergens meer terugvinden. Na een laatste ondervraging bij de politie werd ik vrijgelaten. Ik legde het succes van de website uit als een goed ontworpen algoritme met een sterke kansberekening dat daarnaast gewoon zijn lucky strike had vooraleer het weer offline werd gehaald. De meeste namen uiteindelijk genoeg met die verklaring en de rust keerde weer in mijn leven al vraag ik me soms nog af waar die stem vandaan kwam die mij de code dicteerde.

**Een digitaal tijdschrift
is niet kosteloos en
rekent op uw steun.**

**Abonneer je !
€ 10,
€ 30 steun**

BE42 645-6201617-54

Hans Devroe

Corona en erna

Al bij al een beschamende vertoning indien er niet zoveel bejaarden waren overleden onwaardig, zonder familie, zonder afscheid. Terwijl 'virologen' (waar het preventief onderzoek? waar correcte cijfers? waar het vaccin?) pronkten als entertainers op tv. Zelfs gesteund door rectoren die zich daardoor medeverantwoordelijk stelden voor de vele nalatigheden. Er waren zelfs een paar professoren die in het duister van Darwin en onder het masker van 'gezondheids-economie' pleitten voor meer lijken. Goedkoper toch? In dit land zoals gebruikelijk verergerd door de corruptie van partocraten die de toestand misbruikten om een minderheidsregering van volmachten op poten te zetten. En zelfs –na het gesjoemel met mondkmaskers- Corona 2 voorbereiden? Alles mag om verkiezingen te vermijden.

In mijn naïeve ogen is het grote slachtoffer de 'geneeskunde' zelf. Geheel in de lijn van de geschiedenis die meer lafaards dan helden onthult in tijden van epidemie. Een 'geneeskunde' die eerst alle raadplegingen afwijst, dan het beste beschermend materiaal opeist, bejaarden durft te veroordelen tot een voortijdig einde. En dat onder de grijns van hoge honoraria en het 'gezag' van de specialist –tot de 'experten' elkaar tegenspreken. Een onwaardige, onmenselijke en onbekwame 'wetenschap' die alleen de buitenkant ziet. Wie een echte dokter vroeg (en geen veearts) kreeg een politieman..

Ik ken oudjes, slecht ter been, die in alle vroegte naar Gasthuisberg moeten om na uren wachten te mogen horen wanneer het meneer de professor zal geloven hen volgende maand te ontvangen. Want de privéaccumul gaat voor. "Zeker-meneer de professor-zeker, ik zal er zijn." Een grote villa met tuin heeft ie al, een tweede (en derde?) verblijf ook, twee wagens, dito vrouwen, een kast vol maatpakken, laden met diploma's... Maar geen geweten. Dat kan de katholieke universiteit hem onmogelijk bijbrengen. Hij (zij?) lacht met Franciscus, een zot.

Internationaal uiteraard complottheorieën. Het Covid-19 virus zou ontwikkeld zijn als biologisch wapen door China (in een groot labo in Wuhan zelf, de haard) of de V.S. (grootste stock van biowapens ter wereld, de meeste labo's, expertise door de CIA in Vietnam en Zuid-Amerika). Of weldoener-miljardair Bill Gates die vaak gepleit heeft voor minder bevolking, mogelijk wil verdienen aan een vaccin. Enkel zien zelfs een verband met G5...

De coronahysterie, zeker mee opgefokt en uitgegroot door de media die er zwaar aan verdienen, werd begeleid door idealistische oproepen om onze economie en levenswijze te veranderen. Meer aandacht voor het milieu, meer vrije tijd en creativiteit. Maar wie kan het zuurverdiende comfort missen?

Chinese AI

Op weg naar de ideale 'gleichgeschaltete' maatschappij maakt postcommunistisch China gretig gebruik van de nieuwste technieken van massacontrole. Vergeet privacy. Bijv. via het concept van "sociaal krediet". De burger heet een onwillige leerling die geprezen wordt voor "burgerzin" resp. gestraft bij slechte punten voor inciviek gedrag. Waar en wanneer klonken ook bij ons zulke parolen?

"Slechte punten" bij verkeersovertredingen, schulden, een buitenlandse reis (tenzij voor zaken), onvoldoende op het schoolrapport. "Positief" heten daarentegen bloed doneren, verklikking (van slechte burgers), flink leren en geen kinderen.

AI? Het land evolueert tot een gigantische database. Verkeerscamera's registreren meer dan bij ons; schoolkinderen moeten een elektronische hoofdband dragen die hun ijver en verborgen verlangens zou verraden. Uiteraard wordt alles opgeslagen voor het "rapport".

A. Huxley, W. Jens, G. Orwell voorbij?

En China heeft een lange traditie van 'heropvoeding'. Vraag het maar aan de Tibetanen, de Falun Gong -aanhangers, Oeigoeren...

Politiegeweld

Nog in de coronacrisis (met een dodental van meer dan 100.000 in de V.S.) werd de wereld in juni opgeschrikt door een moord in Minneapolis. Niet zozeer door de moord zelf (de zwarte George Floyd door een blanke agent – niet ongewoon daar) als door zijn doodstrijd op video en de kreet "I can't breathe". Deze werd de slogan in vele betogingen tegen raciaal geweld doorheen de V.S., maar ook in Berlijn, Londen, Parijs, Amsterdam etc. tot in Australië. En in Vlaamse steden. Ons land kent trouwens ook gevallen van arrestanten overleden na geweld in politiecellen.

Geweld tegen minderheden is een constante in de Amerikaanse politiek. Indianen werden uitgeroeid, zwarten in slavernij gevoerd, 'Hispanics' gediscrimineerd. Men herinnert zich de cowboyfilms "Shoot first, ask later!", rolmodel ook voor de Europese film en televisie. Dit geweld grotendeels import uit de V.S. Ik heb mij vaak geërgerd aan de 'helden' in Vlaamse soaps die zich criminelier gedroegen dan de verdachten die zij bedreigden, hen sloegen, bedrogen, bij wie ze inbraken zonder mandaat, drugs verstopten. Wie waren de 'slechten', de 'goeden'? Met de arrogante grijns van commissaris Daemen of Flack –en de medewerking van Halse en Brugse politiediensten. Tekenen ze medeverantwoordelijk voor het script?

Politie als misdadiger, systematisch –als we Amerikaanse tv-kanalen mogen geloven. Tijdens een van de tientallen interviewtjes zei een gepensioneerde zwarte cop : "Waarom geweld tegen ons? Een blanke kan zijn beklag doen hogerop of een advocaat betalen. Dat kan een zwarte niet. Hij wordt gepest, niet zozeer omdat hij zwart is, maar arm, een sukkelaar." Dat geldt voor alle klassejustitie, vaak ervaren als een corrupte klucht. Een ander: "Het is heel moeilijk om inzage te krijgen in een politiedossier, een agent te ontslaan. Zijn proceskosten worden betaald door de gemeente of de vakbond (zeer machtig)."

Een oorverdovende roep galmt door het Westen: "Verantwoording!" (Accountability). Corrupte functionarissen w.o. politici en politiemensen moeten verantwoording afleggen over de daden waarvoor ze vergoed en (soms) geëerd worden. Wij eisen dit al jaren, deden dat ook voor het coronabeleid. Anders wordt ieder bestuur vrijblijvend, arbitrair. Men strooit vele duizenden rond om de protesten te stillen. Wiens geld? Het wordt tijd dat degene die beslissingen nemen zelf hoofdelijk en ook financieel verantwoordelijk worden gesteld voor de gevolgen van hun beleid. Als feedback en controle. Wie zal de rekening van Corona (en de vele cadeaus erna) betalen? Prof.em.P. De Grauwe én de PVDA stelden een extra belasting op de rijkste inkomens voor. Het rechtvaardigst zou zijn (onmogelijk in dit regime): laat hen betalen die er het meest aan verdiend hebben: de "experten", de leden van de volmachtenregering (die er hun job aan te danken hebben), bepaalde klinieken, sjoemelaars met mondkmaskers etc.

Maar de kleine (of intussen grootste) partijen die durven protesteren worden in quarantaine geplaatst. Al jaren. En dat durft men "democratie" noemen!

Rechten

Amnesty International verspreidde via Franse zenders zo'n 15 van de 'ergste' videobeelden van politieel geweld. Wat was de reactie van de regering Macron (al jaren beschuldigd van disproportioneel geweld tijdens betogingen e.d.)? Een wetsvoorstel (na de Loi Avia voor censuur, zie vorig nummer) dat herkenbaar fotograferen en filmen van politieagenten en militairen beboet met 15.000 euro per opname. Sommige 'ordehandhavers' immers worden nu bang, verwijderen de insignes op hun uniform (wat verboden is) ...maar mogen wel zelf vanaf dat uniform filmen.

Toen de betogingen tegen racisme bij de politie toenamen verbood de Franse minister Chr. Castaner gevaarlijke arrestatietechnieken en dreigde met schorsing voor agenten die "disproportioneel" tekeer gaan tegen kleurlingen (juni).

Een woordvoerder van **Black Matters** geeft de volgende instructies aan zijn leden:

- 1 Verzet u niet tegen arrestatie.
- 2 Eis identificatie en verduidelijking (Gearresteerd? Waarom?).
- 3 Antwoord niet tot er een advocaat komt.
- 4 Laat niet toe dat uw gsm wordt gedownload of veranderd.
- 5 Weiger drank, sigaretten of voedsel (vaak gebruikt om DNA-sporen te nemen).
- 6 Men heeft het recht het politie-optreden te fotograferen, te filmen en/of geluidsopnamen te maken. Doe je dat niet, krijg je vaak geen verhaal.

Het lijkt alsof betogers onderhand wel wat geleerd hebben: bij het minste een opname... Wat de ordediensten nerveus maakt.

In de V.S., Engeland, Nederland, Frankrijk en ook bij ons breidde het protest zich uit tot een nieuwe **Culturele revolutie**, in anti-blank racisme de perceptie van het verleden. Standbeelden en straatnamen van slavenhandelaars (en Leopold II), maar ook Columbus, werden in een verlate actie tegen het koloniaal verleden beschadigd of weggehaald. Opeens diende er goeder niet meer beschermd. Te onzent wierp minister Somers (ex-Volksunie, nu Open vld) zich op als kampioen van "anti-racisme", en –in weerwil van zijn eed ooit de wetten van het land na te leven- verspreidde lijsten van 'verdachte' beelden en straatborden, met voorstellen voor "tegenbeelden" (van de huidige minderheidsregering?). En de eis op de woonmarkt politiek correcte verklikkers in te schakelen voor "praktijkteksten". Opportunisme vanuit de waan van de dag.

Bij dit alles zal men niet vergeten dat een en ander zich afspeelt in een steeds heviger verkiezingsstrijd. Zowel het slachtoffer als de dader van de moord in Minneapolis waren al verscheidene keren veroordeeld (cocaïne, bedreiging resp. geweld). Betogingen zijn vaak gevolgd door plunderingen (waarbij soms zwarte winkeliers zwarte betogers aanvlogen). D. Trump en J. Biden –beide geoefende acteurs-miljardairs - wensen vooral hun kiescampagne te winnen. Ook bij ons komen er verkiezingen tenzij dankzij een "toevallige" nieuwe virusexplosie weer per volmacht wordt "geregeerd".

Wat een ziek jaar!

5G

Protest tegen de promotie van 5G: "Sneller draadloos internet, groter bereik!" Vooral voor de aandeelhouders van Proximus & Co want de "gigantische vooruitgang" eist meer en hogere antennes die het landschap vernielen. Villa's hebben er minder last van. Blootstelling aan sterkere elektromagnetische straling kan niet gezond zijn. Maar wie zal miljardairs tegenhouden?

Loi AVIA

Een afgevaardigde van Macrons En marche heeft in de Franse Assemblée het naar haar genoemde wetsvoorstel laten doordrukken dat “cyberhaine” wil bekampen. Men noemt het verkapte censuur. Op simpele verklikking kan na 24 uur het weghalen van de “haatboodschap” op het internet volgen, met een zware boete voor de niet gewillige provider. En inderdaad, toen ik een Frans protest wilde ‘delen’ op Facebook werd dit weggetoverd. De politie (niet een rechter) en een zoekterm-algoritme moeten oordelen over de zaak. Zo wordt een interview met een Gilet jaune strafbaar. De achtergrond is klaar: Macron, ex-Rothschild-bankier, wordt al lang misprijzen voor de armen verweten. De dumdkogels en het traangas (en erger) hebben niet geholpen hem meer geliefd te maken, de sociale media bleven hem aanvallen (de officiële gesubsidieerde zwijgen braaf). Laetitia Avia, zwarte woordvoester, wordt zelf ‘racisme’ tegenover medewerkers verweten. In betogingen van Macrons vele tegenstanders is al een guillotine meegevoerd...

Coup de théâtre: het Frans Grondwettelijk Hof heeft de Loi Avia vernietigd op 18 juni. Protest helpt soms.

Uitgeverij

Dit jaar geen Boekenbeurs. En het nieuws dat uitgeverij Pelckmans geassocieerde uitgevers als H. Polis en A. Van Halewyck afstoot en zich verder toelegt op educatieve (grotere oplage) en digitale (goedkopere) producties.

Voor de Tweede Wereldoorlog was Pelckmans meer dan een ‘merk’ een traditie (zie de reeks ‘Klassieke galerij’) en een zending: cultuur voor het volk. Zo ook het Davidsfonds en Lannoo. Vreemd, de nieuwe graaizucht (afgekeken van computermodellen) heeft niet eens geleid tot een ‘reset’, integendeel.

Nieuwste lumineus uitgeversidee(recyclage uiteraard): een “litteraire”thriller (zo kom je in aanmerking voor Schrijverslezingen) over (uiteraard) een moord in de setting van een bekend auteur. Tot veel meer dan imitatie is de Vlaamse “literatuur” niet meer in staat.

En het *Tijdschrift voor Theologie* verschijnt niet meer.

Planet of the Humans

Het is geen film van, maar wel geproduceerd door Michael Moore. Regie en script van Jeff Gibbs. De thesis schokt sommigen. De groene dromen van “schone” energie voor een gezondere planeet blijken ijdel, zien we hier. De eco-exploitatie middels zonnepanelen, windturbines en biomassa (het vellen en opstoken van ganse bossen) is in handen gekomen van miljardairs (onder wie de bank Goldman Sachs –medeverantwoordelijk voor de crisis van 2008, Sierra Club, Bloomfield, zelfs Al Gore). Connectie tussen hypocrisie en kapitalisme? Groen lacht groen.

(Later werd de film gecensureerd op Youtube wegens “copyrightbetwisting”).

Vrt

Tot nieuwe CEO van de vrt werd Frederik Delaplace benoemd. Mediaman uit het wereldje van Mediafin, De Tijd.

Info over culturele activiteiten van (ex)cursisten. Info WELkom

- Cil Haesendonck publiceerde *Nachten met Tito's kleinzoon, In vrije val* (over de bankcrisis). De laatste jaren was zij actief in de promotie van het Leuvens dialect. Vandaar haar medewerking aan *52 dagen Corona voor de Leuvenaars*, te presenteren op zondag 6 september tussen 11 en 12 uur in Tweebronnen (stadsbibliotheek).
- Van Kobe Lecompte verscheen een tweede roman *Nouriev* (Uitgeverij Partizaan).
- Raymond Rombout pleegde een nieuwe krimi in de reeks van detective Arturo Dias *De zalige moordenaar*. Een ex-para uit Rwanda moordt nog verder.
- Luc Vanheerentals verzamelde getuigenissen van "Leuvense Wereldverbeteraars". Ook WEL is vertegenwoordigd. En ex-cursiste Sandrine Lambert illustreerde het boek. (Eigen beheer, 230 blz., 12,5 euro.)
- Ward Van Loock bracht een nieuwe fietsgids uit: *De Vlaams-Waalse taalgrensroute (430 km van Comines tot Voeren)*.

W Tips voor publicatie in *digiWEL*

- Enkel teksten in machineschrift. Mailen naar postuwlw@yahoo.com .
- Titels van boeken, tijdschriften, programma's... cursiveren.
- Vetjes aanduiden als dusdanig of met golflijn onderaan.
- Rechtstreekse dialoog of citaten tussen dubbele aanhalingstekens: "Ik vraag het je!"
- Woorden of uitdrukkingen 'afstandelijk 'geciteerd tussen enkele aanhalingstekens: Dat heet dan 'democratie'.
- Illustratie in de tekst plaatsen of achteraan (aangeven waar invoegen, eventueel genummerd).
- De foto's moeten scherp zijn en voldoende pixels bevatten, anders worden ze te klein in het tijdschrift. Heb je het copyright? De boetes zwaar. Soms is het vrij.
- Genres: altijd (behalve voor gedichten) uw naam rechtsboven.
 - Essay: max. 4 blz. A4. Vooraf afspreken over onderwerp.
Achteraan bibliografie: Auteur, Titel. 'Reeks', Uitgeverij, Plaats, Jaartal druk.
 - Flitsverhaal, cursiefje, column e.d. max. 1,5 blz. A4.
 - Recensie: bij voorkeur nieuwe publicaties. Afspreken (telefonisch!) om overlapping of herhaling te vermijden. Max. 2 blz. A4. Onderaan bibliografische gegevens w.o. aantal blz. en prijs. Noch een kritiekloze laudatio, noch een humeurig afbreken. Geef argumenten.
 - Reisbericht: niet de ganse route (bijv. in dagboekvorm) maar uitschieters, ontmoetingen, indrukken... Persoonlijk, geen foldertekst.
Max. 4 blz., ill. inclusief (hun plaats aanduiden).
Vooraf afspreken (tel.) om herhaling te voorkomen.
- Zorg voor een kopie van uw inzending
- en heb geduld: het is een driemaandelijks tijdschrift...
- Stuur nooit parallel eenzelfde bijdrage naar verscheidene tijdschriften. Bij de zending van een manuscript naar een uitgever kan dit wel (omwille van lange wachttijden).

Dus WELKOM, maar met zorg! Teksten die geen rekening houden met de richtlijnen worden niet aanvaard.

Namens de redactie en productie van "*digiWEL*".

De Getuige

Voltooid!

HANS DEVROE

Als je 2000 jaar lang over deze Aarde hebt gezworven, telkens korte tijd ergens gewoond en dan weer voortgedreven... Wat ben je te weten gekomen over deze planeet? De oorzaken van natuurrampen? Van oorlogen? De verhouding tussen volkeren? Tussen godsdiensten?

Wat is het geheim van God? Welk wereldbeeld is het meest zinvol? Hoe leven?

Weten en wijsheid gepuurd uit 50 levens ...

Lees "De getuige" 3, sluitstuk van de trilogie. Dit deel bestrijkt het Verre Oosten, de Amerika's, Oceanië. Zinvoller dan het zoveelste krimmitje of overspeltje... En beter geschreven!

Het boek bevat 304 pagina's. Het boek kost 18 euro + 10,5 euro portkosten. Devroe's vorige boek "Mijn zoektochten" is al uitverkocht.

Te bestellen bij WEL: postuwlm@yahoo.com of de auteur 016-22 93 24.

HANS DEVROE publiceerde verhalen en romans (o.m. De stilte, Het schaakspel van Leuven), gedichten en luisterspelen - in ieder genre bekroond. En ook studies over wiskunde (Wiskunde voor morgen) en filosofie (Het virtuele universum). Hij stichtte en leidt de Universitaire Werkgroep Literatuur en Media (WEL) te Leuven.

Reeds verschenen themanummers

Enkele nog in beperkte voorraad aanwezig. (*) betekent: uitverkocht. Te bestellen aan 10 euro (portkosten incl.) via 016-22 93 24 of e-mail, postuwlm@yahoo.com. Enkele duurder.

- “Beknoptheid in literatuur” (09/1990)*
- Poëzie uit Irak” (12/1990)*
- Oorlog en media” (03/1991) *
- Fin de siècle - toen en nu” (09/1991) *
- Oorlogsdagboeken” (01/1992) *
- Humor en Satire” (09/1992) *
- Vlaamse literaire kritiek” (03/1993) *
- Jubileumnummer. Internationale bloemlezing” (11/1993)
- Psychologie en literatuur” (03/1994) *
- Censuur?” (10/1994) *
- Fantasie en literatuur” (12/1995) *
- Dichters in Fantasia. Internationale bloemlezing” (06/1996)*
- Literatuur en wiskunde” (12/1996) *
- Het virtualisme” - “Literatuur en (nieuwe) media” (11/1997)
- Dimensietheorie” (03/1998)
- Theorie der verbeelding” - “Vijftien jaar WEL” (11/1998)
- Wereldreis: reisverhalen” (12/1999)
- Wereldbeelden” (12/2000) *
- Over de hoop” - “Oorlogsretoriek” (10/2001) *
- Twintig jaar ! “ (11/2003) *
- Dromen-Studie der verbeelding - A. Tsjechov” (11/2004)
- 25 jaar WEL” (03/2005)
- De mathematische muze” (12/2006)
- Over de roman” (12/2007)*
- Jubileumnummer. Lezers schrijven (12/2008)
- Engagement?” (12/2009)
- De pelgrim - 30 jaar UWLM (12/2010),
- De zin van de zin (12/2011)
- Japanse bloesems - Repertorium der verbeelding I (12/2012)
- Dertig jaar! Repertorium der verbeelding: Getallen(12/2013)
- Glimlach! Repertorium der verbeelding: Tijd (12/2014)
- De vuurtoren en de schaduwen (12/2015),
- Studie der verbeelding (12/2016)
- Mijn zoektochten (12/2017)
- Roman *Onkruid wieden* - Jubilea WEL (12/2018)

Hans Devroe

- “Verzamelde gedichten en geschriften over poëzie” WEL, Leuven, 352 blz., geïll., 14 euro (incl. portkosten)
- “Verhalen en hoorspelen” WEL, Leuven, 225 blz., geïll., 15 euro (incl. portkosten)
- “Het virtuele universum” Garant, Antwerpen/Apeldoorn, 117 blz., geïll., 15 euro (incl. portkosten)
- “De pelgrim” WEL, Leuven, 70 blz., 10 euro (incl. portkosten)
- “Onkruid wieden” WEL, Leuven, 68 blz. (incl. portkosten)

Vanaf maart 2019 digitaal: *digiWEL* via uwlm.be/tijdschrift

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn tekst en behoudt het copyright.

Redactie Hans Devroe, secretaris. Tel.016 229324, mail postuwlm@yahoo.com

Medewerkers Kris Claes, Tom Kimpe, Marjolijn Terlingen

Jaarabbonement 10 euro (steun 30 euro) via bank BE42 645-6201617-54

v.u. Hans Devroe, Kapucijnenvoer 67 03.04, 3000 Leuven

